

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Budgetunderlag 2025–2027

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Budgetunderlag 2025–2027
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Planerings- och uppföljningsenheten, VS-PU

Produktion: Advant

Publikationsnummer: MSB2359 – mars 2024
ISBN: 978-91-7927-500-6

Innehåll

MSB 2025–2027	5
Behov av finansiering 2025–2027	7
Ett trovärdigt svenskt totalförsvaret i Nato	8
Stärkt förmåga till världlandsstöd inom krisberedskap och civilt försvar	9
Kommuners och regioners grundläggande ansvar	11
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	12
Kommunal räddningstjänst under höjd beredskap	13
Civilplikt inom kommunal räddningstjänst	14
Förändrade lokalbehov kopplat till utbildningsverksamheten	15
Nationella förstärkningsresurser för civilt försvar (CBRN och NUSAR)	16
Åtgärder för stärkt förmåga befolkningskydd	18
Varningssystem för befolkningen	19
Skyddsrum	21
Fler och vidareutvecklade kommunala trygghetspunkter behövs	22
Försörjningsberedskap och säkerställande av de viktigaste samhällsfunktionerna	23
Försörjningsberedskap	23
Åtgärder för att stärka motståndskraften i samhällsviktig verksamhet	24
Rymdsäkerhet	26
Stärkt förmåga till samverkan och ledning	30
Ledningsplatser	30
Signalskydd	32
WIS – beslutsstödsystem inom civilt försvar	32
Rakel Generation 2	33
Förstärkt Rakelsubvention	34
Program 2032 – för säker it-drift	34
Cybersäkerhet och digitalisering	35
Stärkt informations- och cybersäkerhet i samhället	35
Cybersäkerhetskollen	37
Stärka den enskildas cybersäkerhet och cybermedvetenhet	38
Stärkt forskning och innovation inom cybersäkerhet genom ett nationellt samordningscenter, NCC-SE	39
Utveckling av stärkt operativ cybersäkerhetsförmåga	40

Försvarsvilja	43
Förstärkt arbete med egenberedskap och försvarsvilja	43
Utökad stöd till frivilliga försvarsorganisationer	44
Utveckling av regionala frivilliga transport- och logistikresurser	45
Uppdragsersättning för ideella organisationer	46
Utbildning, forskning och utveckling	47
Grundläggande och fördjupad utbildning	48
Intensifierat arbete med utveckling av krisberedskap och civilt försvar hos myndigheter	49
Forskning	50
Beredskapsutveckling MSB	51
Förstärkt stöd till aktörer för arbete inom säkerhet i offentlig miljö	52
Ökad sprängämnessäkerhet av brandfarliga och explosiva varor	53
Stärkt förmåga att hantera klimatförändringarnas effekter	55
Nationella förstärkningsresurser – Luftburen skogsbrandsberedskap	55
Anslag 2:2 Statsbidrag till förebyggande åtgärder mot naturolyckor	56
Verksamhetens finansiering	59
Översikt över verksamhetens finansiering	59
Räntekontokredit	63
Anslagskredit	63
Bemyndigande	64
Verksamhetens investeringar och lånebehov	66
Avgiftsbelagd verksamhet	71

MSB 2025–2027

MSB:s budgetunderlag för kommande år präglas av det allvarliga säkerhetspolitiska omvärldsläget och de avgörande satsningar som måste göras inom totalförsvaret för att stärka Sveriges förmåga att vara motståndskraftigt mot ett väpnat angrepp. Två år har gått sedan Ryssland inledde sitt storskaliga anfallskrig mot Ukraina och förutsättningarna för svensk säkerhetspolitik har i grunden förändrats och genomgår nu den största förändringen i modern tid.

Det allvarliga säkerhetspolitiska läget innebär att tempot i arbetet med att bygga upp ett modernt civilt försvar fortsatt måste öka. Vi har kommit en bit på väg, men mycket återstår att göra. Förberedelserna pågår inför den totalförsvarsproposition som regeringen väntas lämna till riksdagen under året vilket kommer att sätta ramarna för en stor del av MSB:s verksamhet framöver.

För kommande år inväntar MSB beslut och inriktning från regeringen inom flera områden. I september 2024 ska en särskild utredare lämna förslag avseende överväganden om kommuners och regioners grundläggande ansvar och huvudsakliga uppgifter inför och under fredstida kriser och höjd beredskap. MSB vill i budgetunderlag 2025–2027 lyfta vikten av att det arbete som kommuner och regioner bedriver behöver stärkas väsentligt för att säkerställa en långsiktig förmågeutveckling.

Den kommunala räddningstjänsten behöver fortsatt stärkas så att de kan agera vid höjd beredskap och räddningstjänstens personalförsörjning behöver säkras genom civilplikt. Efterfrågan från kommunerna kring utbyggnaden av varningssystem är fortsatt hög och MSB lyfter än en gång vikten av ett införande av EU-alert/cell broadcast. Vad gäller skyddsrum och skyddade utrymmen agerar MSB framåt lutat inom ramen för nuvarande uppdrag och ekonomiska förutsättningar, och inväntar i övrigt politiska beslut om inriktning, regelverk och finansiering. Ledningsförmågan inom det civila försvaret behöver också säkerställas, då den är en förutsättning för att vidmakthålla tvärspektoriell samverkan och ledningsförmågan inom och mellan lokal, regional och nationell nivå.

MSB bedömer att förmågan att upprätthålla en nödvändig försörjning vid krigsfara och krig har utvecklats endast i begränsad omfattning under det senaste året. Inom försörjningsberedskapsområdet behöver med andra ord ett stort arbete göras och MSB:s roll kommer att växa ytterligare under 2024 och åren framöver. I budgetunderlaget äskar MSB medel för att säkerställa att viktiga arbeten kan påbörjas innan ett formellt ansvar för försörjningsberedskapen beslutas.

Det kommande svenska Natomedlemskapet ställer krav även på de civila delarna av totalförsvaret. Förberedelser pågår för att integrera det civila beredskapssystemet i Nato:s strukturer och processer men fortsatt arbete kommer att behöva göras även kommande år.

Digitaliseringen i samhället går allt snabbare. Därmed ökar också samhällets sårbarhet för it-störningar och cyberangrepp. Det breda arbetet med informations- och cybersäkerhet behöver därför fortsatt stärkas. MSB föreslår i budgetunderlaget flera satsningar inom området informations- och cybersäkerhet för att stärka samhällets digitala motståndskraft. Satsningarna syftar både till att stärka det förebyggande arbetet men det handlar också om förstärkningar i form av operativt stöd samt övning för att öka förmågan att hantera cyberhändelser i samhället.

Mot bakgrund av ovanstående behöver även MSB:s egen beredskap i flera avseenden stärkas. Det rör bland annat myndighetens förmåga att möta it-störningar och cyberangrepp samt förmåga att verka under störda förhållande såsom en allvarlig fredstida kris samt vid höjd beredskap och ytterst krig. Sammantaget medför detta att kostnaderna för att bedriva myndighetens verksamhet med en högre säkerhetsnivå ökar mer och mer.

Samtidigt med det allvarliga säkerhetspolitiska läget ökar klimatförändringarna risken för allvarliga naturolyckor och samhällsstörningar. MSB arbetar vidare med att anpassa samhället till ett förändrat klimat och stärka Sveriges förmåga att hantera kriser som uppstår. I samband med budgetunderlaget äskar MSB därför medel för fortsatt finansiering av luftburen skogsbrandsberedskap och stöd till klimatanpassningsåtgärder.

Behov av finansiering 2025–2027

Nedan följer MSB:s förslag till finansiering 2025–2027.

Anslag (mnkr)	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB			
Ett trovärdigt svenskt totalförsvaret i Nato	22	22	22
Stärkt förmåga till världlandsstöd inom krisberedskap och civilt försvar	35	46	58
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	130	144	121
Försörjningsberedskap och säkerställande av de viktigaste samhällsfunktionerna	120	104	114
Stärkt förmåga till samverkan och ledning	15	15	16
Cybersäkerhet och digitalisering	121	146	141
Försvarsvilja	50	50	50
Utbildning, forskning och utveckling	12	12	12
Beredskapsutveckling MSB	27	37	52
Förstärkt stöd till aktörer för arbete inom säkerhet i offentlig miljö	5	10	13
Ökad sprängämnessäkerhet av brandfarliga och explosiva varor	10	10	10
Stärkt förmåga att hantera klimatförändringarnas effekter	25	25	25
Totalt	572	621	634
UO6 Anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap och totalförsvaret			
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	269	1 116	1 141
Stärkt förmåga till samverkan och ledning	353	453	453
Försvarsvilja	190	210	230
Utbildning, forskning och utveckling	188	293	393
Stärkt förmåga att hantera klimatförändringarnas effekter	105	111	115
Totalt	1 105	2 183	2 332
UO6 Anslag 2:9 Rakel Generation 2			
Rakel Generation 2	290	310	300
Totalt	290	310	300
UO6 Anslag 2:4 ap.1			
Internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet	50	50	50
Totalt	50	50	50

Ett trovärdigt svenskt totalförsvaret i Nato

Tabell 1. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	22	22	22

”Något som behöver vara prioriterat under åren 2025–2030 är att uppnå de krav som framgår av ett Natomedlemskap” (Framåtanda s.9). Ett svenskt Natomedlemskap medför behov av utveckling och anpassningar av det civila beredskapssystemet. Ett medlemskap innebär krav på att kunna hantera och dela information inom Nato vilket medför investeringar i teknisk infrastruktur, fysiskt skydd och informations- och kommunikationssystem. Förutom fysiska investeringar kommer även medarbetare behöva utbildas och andra anpassningar och utvecklingsarbete göras.

Ett medlemskap i Nato kommer bland annat innebära att Sverige förväntas bidra med personal i olika grupper och kommittéer. Natomedlemskapet medför ett behov av att bygga upp nödvändiga administrativa stödstrukturer, ökade resurser för samverkan, planering, analys och operativ hantering. I detta sammanhang är ett område av särskild betydelse att stärka förmågan till världlandsstöd inom det civila försvaret.

Arbete måste göras för att integrera Nato:s planerings- och krishanteringsstrukturer med det svenska civila beredskapssystemet vilket inkluderar nödvändiga anpassningar av den nationella övningsplaneringen till Natosamarbetet. Vidare måste Nato:s planering omsättas i form av reella åtgärder. Bland annat förväntas antalet övningar som direkt och indirekt påverkar den civila beredskapen markant öka vilket kommer ställa krav på en ökad bemanning, både för att delta i övningsprocesser och för att åstadkomma den samverkan som krävs nationellt och internationellt.

Kunskapsnivån kring Nato som organisation och dess krishanteringssystem behöver öka. Nya utbildningar behöver tas fram och Natokunskap behöver även integreras i det befintliga utbildningsutbudet inom krishanteringsområdet med fokus på frågor kring samverkan inom krishanteringsstrukturer, informationshantering, juridiska aspekter, civil-militär samverkan, för att nämna några områden.

Ovanstående analys och bedömning av medelsbehov utgår från den kunskap vi i nuläget har avseende uppgifter kopplat till ett svenskt Natomedlemskap.

Stärkt förmåga till värdlandsstöd inom krisberedskap och civilt försvar

Tabell 2. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	35	46	58

Med ett medlemskap i Nato ställs krav på att Sverige har förmågan till värdlandsstöd. Nato uttrycker i sin definition av värdlandsstöd att allt värdlandsstöd behöver stämmas av och planeras i förväg samt vara en integrerad del av den operativa planeringsprocessen. Arbetet har fokuserats på att ta emot militärt stöd, men även det civila försvarets förmåga och kapacitet att ta emot humanitärt och annat civilt stöd behöver nu stärkas.

Att kunna ge och ta emot stöd är en hörnsten i svensk säkerhetspolitik. Med anledning av det aktuella säkerhetspolitiska läget, den ökande takten i uppbyggnaden av totalförsvaret samt ett kommande Natomedlemskap är det av stor vikt att öka förmågan gällande värdlandsstöd inom det civila försvaret.

För det civila försvaret består arbetet med värdlandsstöd vid krigsfara eller krig både av att ta emot humanitärt och annat civilt stöd samt att tillhandahålla civilt stöd till Försvarsmakten vid mottagande av militärt stöd. Båda uppgifterna behöver kunna göras samtidigt.

För att påbörja förmågeuppbyggnaden för värdlandsstöd inom krisberedskap och civilt försvar och bygga en kapacitet att kunna begära, ta emot och distribuera internationellt stöd äskar MSB medel som under en treårsperiod leder till att:

- Sverige initialt har en planerad och strukturerad förmåga att ta emot internationellt stöd i form av mottagandekapacitet och operativ grundförmåga, det vill säga tillskapa beredskap att ta emot, prioritera, fördela och förflytta resurser samt vara transferland.
- Det finns ett svenskt planerat och övat nationellt system för att ha grundläggande förmåga inom krisberedskap och civilt försvar till värdlandsstöd. Systemet ska vara övat tillsammans med våra grannländer.

- Planering har påbörjats och avtal upprättats för logistikhantering, omlastningspunkter samt lagerförutsättningar.
- MSB:s roll som nationell kontaktpunkt för både EU:s civilskyddssamarbete via ERCC och Nato:s respons och koordineringscentral EADRCC har förtydligats samt att avtal som stand-by partner till flera FN-organ har träffats. Dessa internationella aktörer är i olika utsträckning involverade vid värdlandsstöd, till exempel som koordinerande partner.
- Kontaktyta gentemot andra nationer i de olika internationella samarbetena har tydliggjorts.
- Utöver det har Sverige som nation förutsättningar att på ett ordnat sätt inhämta behov, sammanställa dessa samt koordinera dem mot exempelvis EU (ERCC). Förutsättningar för att även kunna hantera och fördela stöd till övriga aktörer (Civilområdena) har skapats.

Ovanstående behov är initiala för förmågeuppbyggnad och uppstart. Genom att stärka förmågan inom krisberedskap och civilt försvar att tillhandahålla värdlandsstöd både till skydd av civilbefolkningen och samhällets funktionalitet och säkerställa att Försvarsmakten kan få ett omfattande och samordnat civilt stöd när allierade styrkor tas emot i Sverige skapas förutsättningar för Sverige att kunna begära, ta emot och distribuera internationellt stöd, samt uppfylla de krav som ställs avseende värdlandsstöd i en Nato-process.

Kommuners och regioners grundläggande ansvar

Samhällsviktig verksamhet bedrivs i stor utsträckning av kommuner och regioner och de är viktiga i arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Alla kommuner och regioner behöver grundläggande förutsättningar för att kunna arbeta med beredskapsförberedelser och därför behöver deras arbete med krisberedskap och civilt försvar fortsatt utvecklas och stärkas.

I september 2024 ska en särskild utredare lämna förslag avseende överväganden om kommuners och regioners grundläggande ansvar och huvudsakliga uppgifter inför och under fredstida kriser och höjd beredskap. MSB avvaktar därför utredningen innan ytterligare förslag till finansiering lämnas. MSB står fast vid tidigare lämnade förslag avseende förstärkningar för kommuner och regioner. De behov som har redovisats i tidigare underlag, såsom *Ett balanserat civilt försvar 2030 och Framåtanda*, kvarstår. Det behövs fortsatt stora satsningar på kommuner och regioner för att säkerställa en långsiktig utveckling inför och under fredstida kriser och höjd beredskap.

Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen

Beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen arbetar gemensamt för att öka förmågan att genomföra räddningsinsatser, vilket innefattar både kommunal och statlig räddningstjänst (flyg- och sjöräddning, miljöräddningstjänst till sjöss, hantering av kärnteknisk olycka, fjällräddning och eftersökning av försvunna personer).

Beredskapssektorn arbetar också för att öka förmågan att skydda civilbefolkningen, vilket innefattar system och anläggningar för att civilbefolkningen ska kunna varnas och söka fysiskt skydd, förmåga att genomföra storskalig utrymning med efterföljande inkvartering, samt förmåga i samhällets alarmeringsfunktion.

Beredskapssektorns ansvarsområde innefattar även förmåga att ta fram beslutsunderlag och specialprognoser inom meteorologi och strålskydd kopplat till ovanstående funktioner.

Som underlag för berörda myndigheters respektive arbete med budgetunderlag har sektorns aktörer i samverkan fastställt en övergripande inriktning för önskad prioritering av förmågeutveckling. Inom ansvarsområdet ser beredskapssektorn ett antal prioriterade områden som särskilt angelägna;

- Att skapa en grundläggande förmåga i kommunal räddningstjänst att hantera de tillkommande uppgifterna enligt 8 kap. LSO, det vill säga upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden samt indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel.
- Att skapa en grundläggande förmåga att hantera ett angrepp med kärnvapen på svenskt territorium.
- Att genomföra riktade, kostnadseffektiva förstärkningar av förmågan att varna, genomföra utrymning med efterföljande inkvartering av särskilt prioriterade områden.

Därutöver är det angeläget att stärka enskilda myndigheters arbete inom prioriterade områden enligt *Handlingskraft – Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021–2025*¹, särskilt beredskapsplaner och krigsorganisation, ledning och samverkan samt informations- och cybersäkerhet.

1. FM2021-I 7683:2, MSB2020-I6261-3.

Utveckling och förberedelser för krig inom området räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen förutsätter statliga medel. Uppgifter för kommunal räddningstjänst enligt 8 kap. lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och utbyggnad av befolkningsskydd gäller endast höjd beredskap.

I budgetunderlag 2025-2027 äskar MSB i huvudsak medel i enlighet med det som sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen redovisade i *Framåtanda – en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret* (Fö 2023/01000). Äskade medel i budgetunderlaget utgår från en prioritering av de mest akuta åtgärderna. För att nå summan av de förmågor som finns i försvarsberedningens delrapport *Kraftsamling* (Ds 2023:34) kommer ytterligare medel att behöva tillföras till sektorn.

Kommunal räddningstjänst under höjd beredskap

Tabell 3. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	200	1 040	1 150
UO6 Anslag 2:6 MSB	120	140	150
Redan aviserade medel enligt försvarsbeslut 21–25 samt budgetpropositionen 2024			
<i>Anslag 2:4 ap.5 aviserade medel</i>	<i>160</i>	<i>170</i>	<i>170</i>
<i>Anslag 2:6 aviserade medel</i>	<i>120</i>	<i>120</i>	<i>120</i>
Äskande 2025–2027	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	40	870	980
UO6 Anslag 2:6 MSB	-	20	30

För att klara tillkommande uppgifter enligt 8 kap. lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) behöver kommunernas basförmåga fortsätta att stärkas. I redovisningen av regeringsuppdraget "Dimensionerade planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap²" föreslogs ett flertal åtgärder för att uppnå en önskvärd förmåga att genomföra effektiva räddningsinsatser under höjd beredskap. Åtgärderna sträcker sig över en tidsperiod om 10 år. I budgetunderlaget redovisas behov av finansiering för de åtgärder som motsvarar förstärkningsskedet i uppdraget dvs år 2–4.

Kommunal räddningstjänst är idag i huvudsak dimensionerad för att hantera olyckor i fred. MSB vill lyfta vikten av att förmågan inom området långsiktigt stärks men inväntar även för kommande år inriktning och beslut kring försvarsberedningens förslag som lämnas den 26:e april.

2. MSB2174.

Under 2024 påbörjas arbetet med att tillföra civilpliktiga till 25 utvalda räddningstjänstorganisationer. För att konkretisera krigsplanering och höja utbildningsnivån så har de utvalda räddningstjänstorganisationerna tillförts resurser. Detta är ett första steg i att stärka kommunal räddningstjänst men de behöver ytterligare förstärkas för att kunna möta de utmaningar som krigs fara och ytterst krig kan medföra.

Äskanden i budgetunderlaget 2025–2027 utgår från aviserade medel enligt Försvarsbeslut 21–25 samt budgetpropositionen 2024. Utifrån beräkningar och redovisade antaganden i uppdrag *Dimensionerade planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap* kan MSB konstatera att aviserade medel inte räcker och för 2025 behöver anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap och totalförsvaret förstärkas med ytterligare 40 mnkr.

För att effektivt kunna jobba med åtgärder och insatser över ett långsiktigt perspektiv behövs även en utökad bemyndiganderam på anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap och totalförsvaret.

Civilplikt inom kommunal räddningstjänst

Tabell 4. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	65	65	25
UO6 Anslag 2:6 MSB	105	105	75
Redan aviserade medel enligt försvarsbeslut 21–25 samt budgetpropositionen 2024			
<i>Anslag 2:4 ap.5 aviserade medel</i>	35	25	25
<i>Anslag 2:6 aviserade medel</i>	65	75	75
Äskande 2025–2027	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	30	40	-
UO6 Anslag 2:6 MSB	40	30	-

MSB konstaterar att kommunal räddningstjänst är underdimensionerat för uppgifter under höjd beredskap. Genom att repetitionsutbilda personer med stöd av civilplikt, kan de som redan har kompetens för uppgifter inom kommunal räddningstjänst men som inte är verksamma där, tillföras krigsorganisationen. Det är ett resurseffektivt sätt att personellt stärka kommunal räddningstjänst för uppgifter under höjd beredskap. Det måste även tillses att den tillkommande personalen har tillgång till personlig skyddsutrustning.

MSB har fått i uppdrag att genomföra repetitionsutbildning för civilpliktiga inom räddningstjänstområdet och från 2025 tilldelats 65 mnkr på anslag 2:6 samt 35 mnkr på anslag 2:4 Krisberedskap för att kunna utföra uppgiften.

Utifrån beräkningar och redovisade antaganden i uppdrag *Aktivering av civilplikt inom kommunal räddningstjänst*³ kan MSB konstatera att aviserade medel inte räcker för att tillse tillräckliga volymer med civilpliktiga samt utrusta dessa med tillhörande personlig skyddsutrustning. För att nå avsedda effekter i den kommunala räddningstjänsten behöver ytterligare 30 mnkr tillföras anslag 2:4 Krisberedskap samt 40 mnkr anslag 2:6 MSB.

Då det bedöms vara högre prioriterat att förstärka den kommunala räddningstjänstens krigsorganisation med personal innebär nuvarande anslagsnivå att inköp av personlig skyddsutrustning får stå tillbaka. Nuvarande tilldelning är även begränsande för takten av personalförstärkningen, då aviserade medel enbart räcker till ca 2 000 individer exklusive personlig skyddsutrustning. MSB bedömer att det sammantaget inte är en rimlig hantering och äskar därför om ytterligare medel för personlig skyddsutrustning till de civilpliktiga samt för att öka takten av personalförstärkningen.

Förändrade lokalbehov kopplat till utbildningsverksamheten

Tabell 5. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	45	45	45

I utvecklingen av räddningstjänst under höjd beredskap är utbildning ett viktigt steg. För att skapa en stabil grund för påbyggnadsutbildningar riktad mot basförmåga inom räddningstjänst under höjd beredskap behöver nuvarande utbildningsplatser för kommunal räddningstjänst på grund- och vidareutbildningsnivå öka. En grundförutsättning för förmågan under höjd beredskap är den kommunala räddningstjänstens förmåga att bedriva ordinarie verksamhet. Därför behövs satsningar göras på kompetensutveckling av befintlig personal samt säkerställande av en grundläggande och gemensam utbildningsnivå för all personal i kommunal räddningstjänst.

Myndigheten ska i budgetunderlaget lämna uppgifter om förväntade större förändringar i sitt behov av lokaler. Till följd av utökad utbildningsuppdrag mot bakgrund av återaktiveringen av civilplikten inom räddningstjänstområdet samt återtagandet av förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap finns behov av investeringar inom utbildningsverksamheten såsom exempelvis anpassningar av lokaler och övningsfält.

Utifrån nuvarande hyresavtal som löper på 6 år skulle tänkta investeringar innebära att anslagsbelastningen för perioden blir orimligt hög. MSB vill därför lyfta att det behövs ett medgivande för att få ingå hyresavtal med en betydande längre löptid än 6 år.

3. Aktivering av civilplikt inom kommunal räddningstjänst – Redovisning av genomförda åtgärder för att förbereda en aktivering, F62023/00118.

Nationella förstärkningsresurser för civilt försvar (CBRN och NUSAR)

Sanering och indikering (CBRN)

Tabell 6. Behov av finansiering 2025-2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	13	12	5
UO6 Anslag 2:6 MSB	8	8	5

Sök och räddning (NUSAR)

Tabell 7. Behov av finansiering 2025-2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	24	4	6
UO6 Anslag 2:6 MSB	22	16	16

Äskade medel för CBRN och NUSAR avser tillfälliga medel för åren 2025–2026 och en permanent satsning från och med 2027.

Äskade medel avser att upprätthålla och utöka nivån inom CBRN och NUSAR, två förmågor vars efterfrågan ökar med ökad hotbild i samhället. Äskandet innehåller såväl materiel som utbildning och övning samt ökade avtalskostnader (fler aktörer involverade).

Under 2023 lämnade MSB svar på uppdrag om *dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap*. De medel som MSB äskar i årets budgetunderlag avser vidmakthållande samt utveckling av befintlig förmåga för nationella förstärkningsresurser under tiden som behov av lokal och regional förmåga analyseras närmare.

Behovet av nationella förstärkningsresurser för civilt försvar, befolkningsskydd och räddningstjänst under höjd beredskap behöver analyseras. Den förändrade hotbilden kräver utvecklad förmåga i samhället att kunna hantera olika händelser, bland annat som en del av det civila försvaret.

Vid kemikalieolyckor och andra händelser med farliga ämnen (CBRN) kan räddningstjänsten och andra myndigheter behöva stöd med kunskap och avancerad utrustning. Vid en sådan insats bistår MSB med stöd i form av materiel och särskilt utbildad personal. MSB:s sök- och räddningsstyrka NUSAR kan användas för att söka efter- och rädda människor vid händelser med kollapsade byggnadskonstruktioner, till exempel orsakade av naturhändelser, olyckor eller terroråd.

Äskandet avser både en utveckling av befintlig verksamhet för att möta de framtida satsningar som ska göras. För att säkra fortsatt utveckling inom CBRN och NUSAR behöver MSB även fortsättningsvis bistå kommunerna. Samtidigt som förmågorna behöver utvecklas är situationen den att utbildningsvolymerna för förmågorna i nuläget behövt minskas till följd av ökade avtalskostnader.

Erfarenhetsmässigt från kriget i Ukraina har vi sett att CBRN- och NUSAR-förmågorna är starkt efterfrågade vilket visar på ett behov av att förstärka dessa resurser. Konsekvenserna utan förstärkt budget blir att vi tappar i vårt åtagande i stället för att utveckla befintlig förmåga, vilket kan ge en fördröjning av uppbyggnaden av det civila försvaret.

Åtgärder för stärkt förmåga befolkningskydd

Tabell 8. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	10	10	10

Befolkningskydd består av varning, skyddsrum, utrymning och inkvartering. Verksamheten har i stort sett legat vilande sedan 2006 då planering för storskalig utrymning vid höjd beredskap upphörde och arbetet med befolkningskydd har därmed under lång tid bedrivits med låg prioritet med fokus på att framförallt vidmakthålla befintligt system. Bedömningen är att nuvarande förmåga inom området behöver stärkas och är i stort behov av utveckling och upprustning. Det allvarliga säkerhetspolitiska läget/rådande omvärldsläge har även medfört att detta behöver ske i snabb takt.

För att påskynda arbetet inom olika delar för befolkningskyddet krävs flertalet åtgärder. Ytterligare medel på anslag 2:6 MSB skulle användas för att:

- Ta fram en långsiktig strategisk inriktning som grund för åtgärder inom befolkningskyddsområdet. Arbetet bör bedrivas utifrån FOI:s förmågemodell och i samverkan med Försvarmaktens operativa planering samt aktörer i befolkningskyddsrådet.
- Leda befolkningskyddsrådet.
- Skapa ökad förmåga inom storskalig utrymning och inkvartering där även internationella aspekter omhändertas.
- Revidera befintligt stödmaterial för befolkningskyddet inklusive vägledning med bland annat ökat fokus på höjd beredskap. Revidering av befintliga föreskrifter och framtagande av eventuella nya föreskrifter.
- Förstärka med personal med teknisk kompetens avseende varning för att säkerställa utomhusvarningens utbyggnad och funktion.

Föreslagna åtgärder skulle ge förmåga att öka utvecklingstakten inom området, erbjuda ett förbättrat stöd till aktörer samt öka medvetenheten hos befolkningen genom kunskap och förståelse om hur man ska agera i olika situationer. Något som även *Kraftsamling*⁴ anser att systemet behöver kompletteras med.

4. Kraftsamling, Ds 2023:34.

Varningssystem för befolkningen

"För ett ändamålsenligt och effektivt skydd för civilbefolkningen krävs ett effektivt, robust och säkert system för varning och information till allmänheten. Att allmänheten på ett säkert, skyndsamt och tillförlitligt sätt kan nås av varning och information är centralt för ett effektivt skydd av civilbefolkningen både i fred och i krig". Kraftsamling (Ds 2023:34, s.272)

Återuppbyggnad av varningssystemet

Tabell 9. Behov av finansiering 2025-2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	10	15	20

För att möta de ambitioner för varning och skydd av civilbefolkningen som signaleras i föregående budgetproposition samt i *Kraftsamling* behöver den återuppbyggnad av utomhusvarningssystemet som inletts fortsätta även kommande år.

Om föreslagen resursförstärkning uteblir kommer Sveriges förmåga att varna fortsatt att omfatta ca 50 % av befolkningen.

MSB föreslår att del av aviserade medel till befolkningsskydd enligt försvarsbeslut 21–25 omfördelas från anslag 2:4 Krisberedskap till anslag 2:6 MSB. Medlen är avsedda för att finansiera fortsatt utveckling av förmågan till varning.

Utifrån förslag om civil ram som lyfts i *Kraftsamling* samt att andra delar av befolkningsskyddet idag finansieras med anslag 2:4 Krisberedskap bör nuvarande styrning ses över. MSB anser att man bör överväga om finansiering av befolkningsskydd som helhet ska hanteras inom samma anslag samt med samma finansieringsprincip, dvs att nuvarande lånefinansiering för varning istället finansieras med anslag.

Åskandet avser till stor del inköp och installation av nya ljudsändare samt utbyte av uttjänta ljudsändare. Mängden ansökningar från kommunerna för nyinstallationer av utomhusvarning ökar, även från kommuner som idag inte har någon utomhusvarning. De finns idag ca 1 800 ljudsändare som är cirka 30 år eller äldre, vilket innebär att de närmar sig sin tekniska livslängd. Det är en risk att inte byta ut dessa då antalet utdömda tryckkärl skulle kunna öka till en nivå där de inte kan åtgärdas inom en rimlig tid. För att vidmakthålla dagens utomhusvarningssystem behöver dessa ersättas med elektroniska ljudsändare.

MSB ser också ett behov av att kunna ha ett större lager av reservdelar fördelat på flera platser för att kunna vidmakthålla systemet under svåra påfrestningar och uteblivna leveranser. Utöver det behövs resursförstärkningar för att utveckla varningssystemet när fler stora räddningstjänstförbund/räddningslednings-

system bildas. Dessutom krävs utveckling av redundanta centralenheter samt införande av redundant kommunikationssystem.

I syfte att säkerställa utomhusvarningens funktion behöver MSB förstärkas med ytterligare personal vilket innefattas i äskandet Åtgärder för stärkt förmåga befolkningskydd.

Om föreslagen resursförstärkning uteblir kommer Sveriges förmåga att varna inte kunna utvecklas för att bli mer robust och tillförlitlig och fortsatt kommer endast 50 % av befolkningen kunna varnas. Det finns många nybyggda områden som inte kommer att ha någon utomhusvarning, speciellt i storstäderna där expansionen har varit som störst under de senaste 30 åren.

Om äskandet endast delvis tillgodoses kommer det ta längre tid innan utomhusvarningssystemet har den täckningsgrad som behövs. Tillses inte behovet innebär det att allmänheten inte kan varnas för förestående fara vid höjd beredskap. Om inte gamla ljudsändare byts ut kan inte heller befintlig förmåga att varna upprätthållas.

Förstärkt förmåga att varna civilbefolkningen EU-alert/cell broadcast

Tabell 10. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	5	15	15
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	30	40	0

Försvarsberedningen anger i sin rapport *Kraftsamling* att det är centralt för ett effektivt skydd av civilbefolkningen i fred och krig att allmänheten på ett säkert, skyndsamt och tillförlitligt sätt kan nås av varning och information. VMA ska enligt Försvarsberedningen kunna sändas i radio och tv samt till fast och mobil telefoni. Idag saknas dock skyndsamt och tillförlitligt varning för mobil telefoni.

MSB anser att Sverige i likhet med våra nordiska grannländer bör införa EU-Alert/Cell broadcast. Kostnaden för implementeringen uppskattas till ca 70 miljoner och förvaltningskostnaden till 10–15 miljoner årligen. MSB ser emellertid att ett första steg är att genomföra en förstudie där kostnader preciseras.

I syfte att förstärka och modernisera förmågan i den grundläggande strukturen för varningssystemet förespråkar MSB att EU-alert implementeras i Sverige. Då EU-alert varnar via meddelande till mobiltelefonen är det ett effektivt sätt att nå ut med varning, både i fredstid och höjd beredskap, och det skulle därför vara ett bra komplement till övriga kanaler för viktigt meddelande till allmänheten (VMA).

EU-alert baseras på internationell standard för cell broadcast-teknik och har införts i en rad europeiska länder, däribland våra grannländer Norge och Danmark. Även Finland arbetar just nu med ett införande av EU-alert.

Tekniken innebär att mobilnätet används för att skicka textmeddelanden men då det sker genom ett massmeddelande till alla terminaler i ett geografiskt område belastas inte mobilnätet på samma sätt som vid SMS. Det gör EU-alert mer robust än SMS och varningen kan nå berörda snabbt. Dagens system med VMA via SMS kan ta många timmar uppemot en hel dag att nå mottagarna.

MSB ser även att EU-alert på sikt skulle kunna ersätta varningsmottagarna som distribuerats i beredskapszonerna runt de svenska kärnkraftverken för att varna vid en kärnkraftsolycka. Detta skulle leda till en effektivare hantering av varningsförmågan i beredskapszonerna.

Kostnaden för implementering av EU-alert uppskattas till ca 70 miljoner och bedöms ta ca ett år att införa. Därutöver tillkommer förvaltningskostnader om ca 15 miljoner årligen. MSB ser att myndigheten bör revidera den förstudie som genomförts 2021 för att bättre kunna beräkna kostnaderna för införande av EU-alert.

Förmågan att varna är en central del i skyddet av civilbefolkningen. Utan ett införande av EU-alert förstärks inte förmågan att på ett effektivt sätt nå ut till människor via mobilnätet och därmed skapas inte den redundans i varningssystemet som MSB bedömer är nödvändig.

Skyddsrum

Tabell 11. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	12	30	30

Vad gäller skyddsrum och skyddade utrymmen agerar MSB framåtlutande inom ramen för nuvarande uppdrag och ekonomiska förutsättningar enligt tilldelade medel i budgetpropositionen 2024. Utifrån utredningen *Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap*⁵ samt kommande försvarsbeslut inväntar MSB ytterligare inriktning, regelverk och finansiering.

Åtgärder som lyfts i budgetunderlaget 2025–2027 avser insatser som skyndsamt och på kort sikt kan stärka befolkningsskyddet. Beslutar regeringen om att införa skyddade utrymmen behöver området förstärkas med ytterligare resurser för kommande år.

För att kunna ge det stöd som behövs vid upprustning av specialskyddsrum samt för att säkerställa skyddsrumsbestandets användbarhet bedömer MSB att området behöver förstärkas med personal och kompetens. För att kunna utöka antalet kontroller till uppemot 4 000 kontroller för 2025 samt genomföra inventering av samtliga skyddsrum under 2025–2027 äskar MSB även medel för skyddsrumskontroller.

5. SOU 2022:57.

Åtgärder kopplat till skyddsrum är långa processer och för att nödvändiga åtgärder ska kunna genomföras måste MSB tidigt komma in i planeringsprocesserna hos berörda aktörer. För att kunna samverka med kommunerna och träffa överenskommelser med fastighetsägare och fatta beslut om utbetalningar i framtiden behövs även en utökad bemyndiganderam på anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap och totalförvar.

Fler och vidareutvecklade kommunala trygghetspunkter behövs

Tabell 12. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	120	120	120

MSB uppskattar kostnaden för att vidareutveckla och inrätta fler kommunala trygghetspunkter till 120 mnkr årligen under perioden 2025–2027. Trygghetspunkterna skulle då kunna utrustas med nödvändig utrustning samt bemannas av utbildade frivilliga.

Trygghetspunkter bedöms vara nödvändiga i arbetet med planering för storskalig utrymning/inkvartering. De utgör samtidigt en viktig samhällsfunktion och en grundläggande faktor för bevarande av försvarsviljan. Ett utbyggt system för trygghetspunkter vore därför ett viktigt verktyg för att säkerställa en tillräcklig nivå av grundläggande service för befolkningen vid allvarliga händelser.

MSB ser att det finns ett behov av fortsatta satsningar på kommunala trygghetspunkter och att nya inrättas på flera olika platser i landet. Detta skulle stärka förmågan att på lokal nivå kunna tillgodose befolkningens behov av stöd och trygghet vid en fredstida krissituation och under höjd beredskap.

Vid en trygghetspunkt kan befolkningen exempelvis få stöd i form av information, värme, dricksvatten, el och telefoni. Vid en trygghetspunkt behöver det också finnas reservlösningar som befolkningen kan använda och få stöd av, om grundläggande infrastruktur och service kollapsar.

Genom kommunens Frivilliga resursgrupp kan frivilliga från de frivilliga försvarsorganisationer vara en del av bemanningen av trygghetspunkterna och få utbildning för de olika funktioner och uppgifter som behöver lösas.

Om inte medel skjuts till så kommer det inte att finnas tillräckligt många lokala trygghetspunkter för storskalig utrymning/inkvartering och bevarande av försvarsviljan.

Försörjningsberedskap och säkerställande av de viktigaste samhällsfunktionerna

Försörjningsberedskap

Tabell 13. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	20	-	-

MSB bedömer att förmågan att upprätthålla en nödvändig försörjning under det senaste året har utvecklats endast i begränsad omfattning. Den utveckling som skett gäller främst funktionaliteten i myndigheternas egen samhällsviktiga verksamhet, snarare än att trygga samhällets försörjning i stort⁶. ”Den ökande geopolitiska maktkampen och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har accentuerat betydelsen av militär och civil försörjningssäkerhet” (Allvarstid s.33)

MSB äskar medel för att säkerställa att viktiga arbeten kan påbörjas innan ett formellt ansvar för försörjningsberedskapen beslutas. Därför görs inga äskanden för 2026 och 2027.

I augusti 2023 presenterades utredningen *En modell för svensk försörjningsberedskap* (SOU 2023:50). Äskade medel motsvarar varken de belopp som utredningen föreslår eller de nivåer som lyfts i *Framåtanda*. Utökad finansiering avser här framförallt medel för att snabbt kunna arbeta med viktiga åtgärder för att stärka förmågan innan ansvar formellt beslutas.

Området försörjningsberedskap är i behov av ett omfattande utvecklingsinriktat arbete. Utvecklingsarbetet behöver bland annat omfatta en stark ambitionshöjning avseende näringslivssamverkan och förbättrade förutsättningar för lagerhållning och försörjningsanalys. Även annat arbete som stärker Sveriges försörjningsberedskap som exempelvis internationell samverkan inom försörjningsberedskapen med gemensam beredskapslagring inom Norden kommer att behöva genomföras innan regeringen fattar nödvändiga beslut.

6. Det civila försvaret – Utveckling mot en ökad förmåga, MSB 2022-06327-739.

Det medelsbehov som nämns ovan är avsedda att finansiera personalkostnader för att säkerställa kommande uppgifter i enlighet med utveckling av för MSB nya funktioner och uppgifter som regeringen beslutar om. Utvecklingen avser allt från ambitionsökning för näringslivssamverkan till utveckling av lagerhållning, juridiska förutsättningar samt metoder, processer och nätverk av relevans för arbetet med försörjningsanalys. Den omfattar också mer konkret genomförande där till exempel nya analyskoncept testas samt investeringar i system, för exempelvis lagerhållning, logistikstöd och lägesbild, samt försörjningsanalys.

Utifrån innehållet i *Framåtanda* (MSB 2263), avslutade och pågående statliga utredningar samt försvarsberedningens delrapport, bedömer MSB att utvecklingen inom området kommer att medföra omfattande behov. Behoven kan dock inte konkretiseras förrän regeringen tagit ställning och gett ytterligare inriktning.

Åtgärder för att stärka motståndskraften i samhällsviktig verksamhet

Tabell 14. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	10	4	4

Tillfällig satsning 2025 och permanent 2026 och 2027

Kommande implementering av CER-direktivet⁷ kräver att en ny reglering av samhällsviktig verksamhet utvecklas nationellt för både offentliga och privata aktörer. Arbetet kommer att kräva utökade resurser för personal, föreskriftsarbete, system och kommunikation.

Utebliven finansiering skulle innebära att resurser och system inte finns på plats för att hantera de uppgifter som uppdraget innebär. Den ökade efterfrågan av stöd och medverkan i olika forum hos offentliga och privata aktörer kommer inte heller kunna genomföras i samma utsträckning.

Brister och sårbarheter i samhällets funktionalitet påverkar Sveriges samlade motståndskraft. Arbetet med att stärka förmågan att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner har inom EU-samarbetet accelererat de senaste åren och under 2022 antogs det så kallade CER-direktivet. Just nu pågår en nationell utredning som behandlar både CER- och NIS2 direktivet, ett uppdrag som ska redovisas under 2024.

CER-direktivet innebär att medlemsländerna ska ha ett system för att identifiera de aktörer som tillhandahåller samhällsviktig verksamhet och kunna ställa krav på länderna att vidta åtgärder för att stärka sin motståndskraft. Medlemsstaterna ska också se till att samhällsviktiga aktörer utför riskbedömningar.

7. Directive on the resilience of critical entities

Utöver det kommer det finnas krav att omhänderta incidentrapportering ifrån aktörerna. Direktivet innehåller även bestämmelser om ett nytt tillsynssystem med sanktionsmöjligheter samt krav på ett ökat internationellt samarbete mellan medlemsstaterna.

Arbetet kommer att kräva utökade resurser för personal, föreskriftsarbete, system och kommunikation. Förutom rekrytering av personal, behöver reglerande föreskrifter och informationskampanjer genomföras initialt. En utebliven finansiering kommer innebära att resurser och system inte kommer att finnas på plats för att hantera de uppgifter som uppdraget innebär samt att den ökade efterfrågan av stöd och medverkan i olika forum hos offentliga och privata aktörer inte kan genomföras i samma utsträckning.

Rymdsäkerhet

Beroendet till rymden ökar och kritisk användning av rymdtjänster har identifierats inom alla beredskapssektorer. Rymden betraktas idag som den femte domänen för krigföring utöver luft, mark, sjö och cyber. Rymdsystem är sårbara inför avsiktliga såväl som oavsiktliga och naturliga hot. Sårbarheterna som uppstår kan ge allvarliga konsekvenser för samhällsviktig verksamhet om de inte bemöts med ökad beredskap och stärkt rymdsäkerhetsarbete. Det finns behov av att dels utveckla förmågan till att ta fram en samlad lägesbedömning – en rymdlägesbild – och dels se till att svenska aktörer ges tillgång till EU:s säkra rymdtjänster.

Utvecklad förmåga till lägesbedömning rymdsäkerhet

Tabell 15. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	10	10	10

Äskandet avser personal och stöd för metodutveckling i syfte att kartlägga och analysera aktuella och framtida behov av samhällsviktiga rymdtjänster samt kritiska beroenden till befintliga rymdtjänster hos samhällsviktig verksamhet.

Metodutveckling för behovs- och beroendeanalyser

Det finns redan idag ett stort antal förmågeutvecklingsbehov på rymdområdet, framförallt vad gäller tillgång till och ökad kvalitet i samhällsviktiga rymdtjänster. MSB avser arbeta med att kartlägga dessa behov och ta fram relevanta kravställningar tillsammans med beredskapsmyndigheterna och i samverkan med Försvarmakten. MSB konstaterar samtidigt att samhällsviktig verksamhet är beroende av tillgång till rymdbaserade data, produkter och tjänster. Det saknas kunskap om var dessa beroenden finns och hur de fortplantar sig i försörjningskedjor. MSB kommer därför att i samverkan med de relevanta aktörerna utveckla metoder för att:

- genomföra analyser och kartlägga såväl aktuella som framtida behov av samhällsviktiga rymdtjänster, samt
- identifiera, kartlägga och analysera kritiska beroenden i befintliga rymdtjänster hos samhällsviktig verksamhet.

För att detta ska lyckas behövs ett finansiellt tillskott av medel för anlitande av expertstöd, för att utveckla metoder för arbetet samt rekrytering av egen personal. Därtill behöver kommunikationsinsatser genomföras för att öka kunskapen inom området hos civila beredskapsaktörer.

Konsekvenserna av utebliven finansiering innebär fortsatt bristande kunskap om beroenden till rymdtjänster, vilket leder till att beroenden förblir oidentifierade. I förlängningen ökar detta risken för sårbarheter samt leder till en försvagad motståndskraft. Vidare riskerar det även leda till att kritiska behov förblir oidentifierade eller att irrelevanta och kostsamma förmågor utvecklas.

Utveckling av en civil rymdlägesbild

Beroendet till rymdtjänster medför ett behov av kunskap om läget i rymden och i rymdinfrastruktur. En god lägesbild och strategisk säkerhetsanalys avseende rymden är grundläggande komponenter i ett välfungerande totalförsvaret. Sverige saknar idag förmåga, resurser och kapacitet att nationellt etablera en rymdlägesbild.

För att stärka förmågan till en lägesbedömning i relation till rymden krävs att samverkan sker med Försvarsmakten och andra relevanta myndigheter i syfte att ge Sverige och den civila beredskapen förmåga att analysera risker och hot mot samhällsviktig verksamhet med beroenden till rymdtjänster. Därtill behövs utveckling av förmågan att agera då allvarliga händelser inträffar. Detta innebär även utveckling av sensorer och informationssystem för databehandling. För att genomföra arbetet måste MSB:s rymdberedskap i ett första steg utvecklas genom att:

- utreda optimala systemlösningar för att realisera en civil rymdlägesbild,
- utveckla kommunikationslösningar för distribution av data inom rymdlägesbilden, från sensor till berörd aktör,
- tillse att analysverksamhet fortgår och utvecklas, samt
- utveckla tillhörande system för monitorering av signalstörningar i satellitnavigeringssystem, i samverkan med närmast berörda aktörer.

För att möjliggöra denna utveckling krävs tillskott både avseende personal och teknik.

Utebliven finansiering innebär att Sverige även fortsättningsvis kommer sakna tillgång till en nationell rymdlägesbild som grund till analys, vilket leder till en oförmåga att observera, övervaka och agera på sårbarheter och hot mot rymdtjänster och rymdinfrastruktur.

Tillgängliggöra EU:s säkra rymdtjänster

Tabell 16. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO 6 Anslag 2:6 MSB	80	90	100

Äskandet avser utveckling och anskaffning av nationellt anpassad användarutrustning i form av mottagarterminaler och integrerade säkerhetsmoduler. Äskandet avser vidare utveckling och anskaffning av nationella kommunikationssystem för distribution av data till ovan nämnda användarutrustning. Därtill äskas resurser för fortsatt och utökat deltagande i relevanta EU-grupperingar.

Idag finns kritiska beroenden hos civila beredskapsaktörer till oskyddade, sårbara, rymdtjänster. Säkra och robusta rymdtjänster utvecklas och erbjuds via EU:s rymdprogram, bland annat Galileo PRS och Govsatcom/IRIS², för vilka MSB är behörig myndighet i Sverige. För att aktörer inom civil beredskap och militärt försvar ska kunna nyttja dessa tjänster krävs nationella satsningar. Genom nationella satsningar stärks rymdsäkerhetsarbetet vilket bidrar till ökad motståndskraft hos aktörer inom alla beredskapssektorer genom hela hotskalan.

MSB gör bedömningen att, i brist på alternativ, så kommer den infrastruktur som håller på att byggas upp i syfte att stärka den civila beredskapsförmågan ha kritiska beroenden till både oskyddade och sårbara rymdtjänster och sådana som Sverige saknar rådighet över. Denna bedömning delas även på EU-nivå, vilket framgår av EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar. Det är mot denna bakgrund som det krävs en utveckling, anskaffning och användning av EU:s säkra och robusta rymdtjänster som Galileo PRS, Govsatcom och IRIS².

MSB, som är behörig myndighet för både Galileo PRS och Govsatcom/IRIS², bedömer att det finns ett trängande behov av nationella satsningar. Detta äskande syftar därför till:

- att användarutrustning för EU:s offentligt reglerade rymdtjänster i form av mottagare med integrerade säkerhetsmoduler utvecklas och anskaffas,
- att nationella kommunikationssystem för aktörer inom civil beredskap utvecklas och anskaffas för att säkerställa att dessa kan nyttja EU:s offentligt reglerade rymdtjänster, samt
- fortsatt och utökat deltagande i EU-grupperingar i syfte att säkerställa omhändertagande av svenska ståndpunkter samt tillvarata den kunskap som sprids och skapas inom grupperingarna för att möjliggöra nationella anpassningar och nationellt nyttjande.

Tillgång till, och nyttjande av, EU:s säkra rymdtjänster kommer att stärka den civila beredskapsförmågan och minska sårbarheterna. De nationella satsningar som krävs för att nyttja EU:s säkra rymdtjänster bedöms vara ett kostnadseffektivt sätt att minska riskerna samt erhålla rådighet över de kritiska rymdtjänster som

civila beredskapsaktörer är beroende av och därför även ett effektivt sätt att öka såväl svensk som gemensam europeisk motståndskraft.

Utebliven finansiering innebär att aktörer inom alla beredskapssektorer, i brist på alternativ, kommer att bygga in beroenden till öppna och sårbara rymdtjänster i system och infrastruktur, vilket leder till att brister och beroenden till sårbara rymdtjänster kommer finnas kvar för oöverskådlig tid.

Stärkt förmåga till samverkan och ledning

För att säkerställa uthållighet och en robust förmåga till samverkan och ledning över tid behöver förmågehöjande insatser och investeringar genomföras och prioriterat är investeringar i ledningsplatser och signal-skydd. Lednings- och beslutsstödsystem är förutsättning för att vidmakthålla tvärssektoriell samverkan och stärka ledningsförmågan inom och mellan lokal, regional och nationell nivå. Väl fungerande system är väsentliga för effektiva insatser och kommunikation mellan aktörer. (Framåtanda s.29)

Ledningsplatser

Tabell 17. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	245	345	345
UO6 Anslag 2:6 MSB	5	5	6
Aviserade medel enligt försvarsbeslut 21–25	50	50	50

Avser tillfällig förstärkning 2025-2027 för anslag 2:4 Krisberedskap samt permanent förstärkning för anslag 2:6 MSB.

Förmågan till en robust och säker ledning inom det civila försvaret är en förutsättning för att öka beredskapen inom det civila försvaret. MSB ser behov av ytterligare medel för att möta det ökade behovet av robusta och säkra ordinarie ledningsplatser, alternativa (skyddade och/eller mobila) ledningsplatser. En utebliven finansiering kan leda till att ledningsförmågan genom robusta och säkra ledningsplatser inte utvecklas i den takt som krävs utifrån det säkerhetspolitiska läget.

För 2025 finns 50 mnkr aviserade för organisation och ledning enligt försvarsbeslut 21–25. MSB föreslår att dessa medel avsätts för att stärka arbetet med ledningsplatser. Utöver aviserade medel äskar MSB ytterligare medel på anslag 2:4 Krisberedskap samt anslag 2:6 MSB för perioden 2025–2027.

Aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet ska kunna leda den egna verksamheten och samverka med andra aktörer i vardagen, under samhällsstörningar och ytterst vid höjd beredskap. Mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget finns ökat behov av stöd hos aktörerna i deras arbete med att höja sin ledningsförmåga genom att skapa robusta och säkra ledningsplatser.

En samhällsviktig aktör behöver ha tillgång till en säker och robust ordinarie ledningsplats samt tillgång till alternativ (skyddad och/eller mobil) ledningsplats för att ha förmåga att leda och samverka vid en händelse. Särskilt viktigt är detta för uppbyggnaden av det civila försvaret och för de nyinrättade civilområdena.

Det finns ett antal faktorer som ligger till grund för behovet av att förstärka ledningsplatser och att samordna arbetet med att skapa skyddade och mobila ledningsplatser. Genom nationell samordning, inriktning och stöd till skyddade och mobila ledningsplatser kan synergier uppnås ekonomiskt och ge förutsättningar för gemensamt användande av ledningsplatser av flera aktörer. Utbyggnaden avseende skyddade ledningsplatser ska utgå från det befintliga bestånd som finns och ägarförhållanden utifrån de som äger anläggningarna idag. Många aktörer har idag en ordinarie ledningsplats men saknar tillgång till alternativ (skyddad och/eller mobil) ledningsplats. Vid behov av utrymning och flytt av ledningsförmåga finns således inga alternativ vilket kan påverka aktörens förmåga att hantera en uppkommen händelse.

Civila försvarets förmåga att leda och samverka kan stärkas genom att extra medel tilldelas området ledningsplatser. Det innebär att ytterligare 30–35 mobila ledningsplatser och 15–20 skyddade ledningsplatser kan färdigställas under perioden. Förberedelser av beredskapsmyndigheters lokaler kan genomföras för att kunna kommunicera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och myndigheter kan förses med alternativa sambandsmedel. Statlig förvaltning av alternativa ledningsplatser kan säkerställas för bland annat civilområdena och andra beredskapsmyndigheter. För genomförandet krävs även ytterligare personella resurser inom området.

Signalskydd

Tabell 18. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	75	75	75

Avser tillfällig förstärkning 2025–2027 för anslag 2:4 Krisberedskap.

Väl fungerande signalskyddssystem är väsentliga för effektiva insatser och säker kommunikation mellan aktörer, och är en förutsättning för att säkerställa tvärsektorieell samverkan och stärka ledningsförmågan inom och mellan lokal, regional och nationell nivå.

För att säkerställa förmåga till ledning och samverkan över tid behöver insatser och investeringar i nya signalskyddssystem kunna göras fram till 2027.

Under perioden 2023–2027 ska två nya signalskyddssystem för samverkan ersätta tre befintliga signalskyddssystem. Försvarsmakten kommer att utveckla nuvarande talsystem för nivån Hemlig, faxkrypto för nivån Hemlig samt Krypto-pc för nivån Hemlig. Därav behövs en förstärkt budget de kommande åren för att även civilt försvar ska kunna investera i det nya signalskyddssystemet och kunna bibehålla förmågan till säker kommunikation över tid.

De två nya signalskyddssystemen är för tal respektive för meddelande i nivån Hemlig. Detta berör hela civila försvarets verksamhetsutövare och systemen krävs för att kunna kommunicera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i framtiden.

Utan förstärkt budget kan inte de nya signalskyddssystemen anskaffas och den civila sidan av totalförsvaret kommer inte kunna kommunicera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter med varandra eller med försvarsmyndigheterna till dess att nya system återigen tas fram.

WIS – beslutsstödsystem inom civilt försvar

Tabell 19. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	15	15	15
UO6 Anslag 2:6 MSB	10	10	10

Ett ökat antal nya aktörer och användare av Webbaserat informationssystem (WIS) skapar nya och högre krav på robusthet, säkerhet, tjänster, metodstöd och utbildning, men även support och övervakning. MSB äskar därför medel för att långsiktigt säkerställa förmågan att tillhandahålla en robust, tillgänglig och säker samverkansplattform i WIS för samhällsviktiga aktörer.

WIS är en gemensam plattform för krisberedskap och civilt försvar där samhällsviktiga aktörer samverkar och delar information före, under och efter samhällsstörningar. WIS knyter samman allt fler aktörer, tjänster och system och behovet av systemstöd för samhällsviktiga aktörer i krishantering ökar.

Ett ökat inflöde av nya aktörer och användare av WIS, i och med den nya beredskapsstrukturen skapar nya och högre krav på robusthet, säkerhet, tjänster, metodstöd och utbildning, men även support och övervakning. MSB äskar därför medel för att långsiktigt säkerställa förmågan att tillhandahålla en robust, tillgänglig och säker samverkansplattform i WIS för samhällsviktiga aktörer.

Äskanden anslag 2:4 Krisberedskap avser framförallt kostnader för inköp och utveckling av hårdvara. Äskanden anslag 2:6 MSB avser kostnader för förvaltning samt support till användare i form av 24/7 beredskap.

Om inte WIS kontinuerligt utvecklas är risken är att aktörer utvecklar egna olika verktyg som inte kan dela information med varandra vid störning, samverkan eller övningar.

Rakel Generation 2

Tabell 20. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag (mkr)	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:9 Rakel G2	290	310	300

Tabell 21. Varav behov finansiering investeringar

Anslag (mkr)	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:9 Rakel G2	230	200	140

MSB och Trafikverket har i sin slutredovisning⁸ av regeringsuppdraget att planera och förbereda vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2, beskrivit kostnader för Rakel G2 som föreslås byggas som en hybridlösning, det vill säga i samverkan mellan offentliga och privata aktörer.

Enligt redovisat svar på regeringsuppdrag⁹ kommer införande av Rakel G2 innebära stora kostnader. Äskade medel på anslag 2:9 Rakel G2 motsvarar kostnader för drift, förvaltning, projekt samt anslagsfinansierade investeringar. Utbyggnaden och underskott i driften finansieras under uppbyggnadsfasen genom anslag fram till dess att anslutningarna nått en nivå där intäkterna via avgifter täcker fortsatta drift- och investeringskostnader till och med 2032. Från och med 2033 finansieras den fortsatta utbyggnaden och reinvesteringar samt driften via användaravgifter och lån.

8. Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Trafikverket att planera och förbereda vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2, MSB 2021-12010.

9. 2021–12010 MSB.

Myndigheten fick den 14 december 2023 i uppdrag att analysera det alternativa förslag som det statligt ägda bolaget Teracom Group AB inkom med till regeringen den 19 juni 2023, rörande Rakel generation 2. Uppdraget har redovisats den 14 februari 2024¹⁰.

MSB och Trafikverket inväntar nu ett beslut samt uppdrag och finansiering för ett införande.

Förstärkt Rakelsubvention

Tabell 22. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	18	18	18

Kommunerna använder Rakel¹¹ i krishantering och inom det civila försvaret. Rakel är en avgiftsfinansierad verksamhet och kommunernas abonnemangsavgift för användning av Rakel subventioneras idag via anslag 2:4 Krisberedskap. MSB ser att det finns ett behov av ytterligare medel för förstärkt subvention till kommunerna då en avgiftshöjning riskerar att innebära en minskad användning av Rakel hos kommunerna. Ökade medel behövs för att säkerställa kommunernas förmåga att kommunicera i hela hotskalan MSB äskar därför om en ökad anslagsnivå från 27 mnkr till 45 mnkr.

Program 2032 – för säker it-drift

MSB tillsammans med Fortifikationsverket, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Skatteverket, Trafikverket och Transportstyrelsen samarbetar sedan 2019 för att etablera en säker it-infrastruktur med säkra och skyddade datacenter för statliga myndigheter inom vad som kallas Program 2032.

En säker nationell it-infrastruktur med säkra och skyddade datacenter tillsammans med säkra it-tjänster är en förutsättning för statlig rådighet över it-drift och därmed Sveriges digitala suveränitet och säkerhet. Ovanstående myndigheter har under de senaste åren samverkat om en framtida målbild för leveransen.

Ett riktat bemyndigande eller uppdrag inklusive ett visst grundläggande permanent förvaltningsanslag för samordning, initialt arbete innan tecknade överenskommelser samt viss gemensam utveckling bör ges till samtliga dessa myndigheter. Om beslut eller tillräcklig finansiering inte levereras kan myndigheterna inte agera som tänkt med uppdraget och nödvändiga behov kan därmed inte tillgodoses.

10. MSB 2023-17348.

11. Rakel står för **RA**dio**K**ommunikation för **E**ffektiv **L**edning.

Cybersäkerhet och digitalisering

Digitaliseringen i samhället går allt snabbare och samhällets sårbarhet för it-störningar och cyberhot ökar. MSB tillsammans med berörda aktörer måste därför kraftsamla för att öka samhällets digitala motståndskraft.

Det utökade NIS-direktivet, NIS2¹², som kommer att omsättas till svensk lag och ska börja tillämpas den 18 oktober 2024 kommer att få genomslag i alla frågor inom informations- och cybersäkerhetsområdet. Det utökade direktivet kommer att ställa högre krav på samhällets arbete med informations- och cybersäkerhet och de utökade kraven kommer att omfatta betydligt fler organisationer och verksamheter. Som *Kraftsamling*¹³ konstaterar, är cybersäkerhet en viktig del för totalförsvaret och att Sveriges digitala robusthet i alla delar av samhället måste stå stark i såväl fredstid som under höjd beredskap och krig.

Stärkt informations- och cybersäkerhet i samhället

Tabell 23. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	10	10	10

Hur väl förberedda Sveriges samhällsviktiga verksamheter är för att motstå och hantera it-incidenter, inklusive cyberangrepp avgörs av aktörernas förutsättningar att kunna arbeta systematiskt och riskbaserat i sitt informations- och cybersäkerhetsarbete. Genom att stärka aktörernas förmåga att hantera sin information, sina it-system och uppkopplad teknik säkert, stärks även Sveriges samhällsviktiga verksamheter.

12. Direktiv (EU) 2022/2555.

13. Kraftsamling, Ds 2023:34.

Rådande omvärldsläge ställer höga krav på att myndigheter och organisationer noggrant och effektivt utvecklar sitt systematiska informations- och cybersäkerhetsarbete. Särskilt viktigt är att erfarenheter av utvärderingar och analyser tas om hand och implementeras. Äskandet avser ett flertal områden som MSB identifierat är i behov av utveckling kommande år.

- **Fortsatt utveckling av rådgivningstjänst med särskilt fokus på rådgivning till NIS2-aktörer.**

Under 2025–2027 kommer den användarnära rådgivningen vara av största vikt för det omfattande arbete som nya NIS2-aktörer behöver för att stärka sin motståndskraft och rådgivningen behöver bemannas därefter.

- **Användarnära utvecklingsstöd till NIS2-aktörer**

Avser satsning på att ytterligare förstärka det användarnära stödet så att enskilda aktörer kan leva upp till den nya NIS2-lagstiftningen. Det kan till exempel röra sig om att ge stöd till utveckling av organisationens ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) samt integrera informationssäkerhet i ordinarie verksamhetsstyrning. Detta förväntas i sin tur ge goda effekter för de enskilda aktörerna och ge lärdomar som andra organisationer kan ta del av.

- **Utbildningar för CISO14 och ledare i NIS2-organisationer/beredskapsorganisationer**

Avser utbildningssatsningar som kommer påbörjas redan under 2024 men som behöver fortsätta över 2025–2027 för att säkerställa kompetensen, framförallt hos NIS2-aktörer och beredskapsorganisationer. Målet är att alla CISO:s hos NIS2-aktörer ska ha utbildats till 2027.

- **Utvecklat stöd för effektivt systematiskt informationssäkerhetsarbete**

Avser stöd till organisationer att utveckla effektiva arbetssätt genom att integrera det systematiska informationssäkerhetsarbetet i redan existerande ledningssystem. Fram till 2027 planerar MSB att ta fram stöd för effektiva och integrerade arbetssätt vilket inkluderar metodstöd, verktyg och utbildning för till exempel verksamhetsstödschefer ett stöd som redan idag är mycket efterfrågat.

Att fortsätta utveckla arbetet med myndigheter och organisationers informations- och cybersäkerhet är avgörande för att stärka samhällets totala förmåga och motståndskraft. Detta kommer också bidra till att risker i större utsträckning identifieras och förebyggs innan de blir till incidenter, samt mildra konsekvenserna av inträffade incidenter och stärka förmågan att hantera incidenter när de väl inträffar.

14. Chief information security officer.

Cybersäkerhetskollen

Tabell 24. Tillfälligt behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	6	6	1

Infosäkkollen och it-säkkollen som härfter benämns som cybersäkerhetskollen, är verktyg som stödjer uppföljning och förbättring av systematiskt informations- och cybersäkerhetsarbete samt it-säkerhetsarbete i offentlig förvaltning och de samhällsviktiga verksamheter som omfattas av NIS-regleringen.

För perioden 2025–2027 har MSB behov av totalt 13 mnkr för att bygga upp en kompletterande analysmiljö innehållande hårdvara, mjukvara och infrastruktur, summan inkluderar även kostnad för drift, förvaltning och utveckling.

En kompletterande analysmiljö till Infosäkkollen och it-säkkollen skulle ge ökat stöd till organisationer i deras arbete med att stärka upp informations- och cybersäkerhetsarbetet. Detta skulle i sin tur skapa en förbättrad nationell lägesbild och bidra till ökad förmågebedömning av totalförsvaret.

”Det rådande omvärldsläget ställer höga krav på att myndigheter noggrant och effektivt utvecklar sitt systematiska informations- och cybersäkerhetsarbete, med särskild vikt på att erfarenheter av utvärderingar och analyser tas om hand och implementeras¹⁵”. MSB har på regeringens uppdrag tidigare genomfört två mätningar av nivån på informations- och cybersäkerhetsarbetet hos kommuner, regioner och statliga myndigheter. Resultatet av mätningarna visar på allvarliga brister i det systematiska informations- och cybersäkerhetsarbetet inom den offentliga förvaltningen.

Att ha förståelse för nivån och därmed behoven i offentlig förvaltning är centralt för att ge MSB möjlighet att erbjuda rätt stöd eller vidareutveckla behovsanpassat stöd där så behövs. Uppföljning av informations- och cybersäkerhetsarbetet upplevs ofta som en utmaning, samtidigt som det är en förutsättning för att en organisation ska kunna uppnå och bibehålla ett adekvat skydd. Cybersäkerhetskollen, förenklar detta arbete och ger återkoppling för förbättringsarbetet. Den ger också organisationer möjlighet att jämföra sitt resultat mot andras.

De svar som kommer MSB tillhanda analyseras och presenteras till regeringen i form av en nationell lägesbild. Till följd av det försämrade säkerhetspolitiska läget har det ett stort egenvärde i sig, men lägesbilden bidrar också till Sveriges nya cybersäkerhetsstrategi och således även till en förmågeökning av Sveriges cybersäkerhet generellt.

15. www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/12/starkta-krav-i-myndigheternas-regleringsbrev-kring-informations-och-cybersakerhetsarbetet/.

Resultaten från Cybersäkerhetskollen bidrar även till MSB:s övriga strategiska analyser och produkter, bland annat som underlag för att utveckla det stöd som behövs för samhällets systematiska cybersäkerhetsarbete. Kunskap om nivån, såväl på aggregerad nivå som inom olika aktörsgrupper, bidrar exempelvis till riskbedömningar på annan information såsom nya sårbarheter eller it-incidenter.

Utebliven finansiering innebär att arbetet med uppföljning av informations- och cybersäkerhet hos samhällsviktiga verksamheter inte kommer att kunna utföras på den nivå som är nödvändig för att höja den nationella förmågan. Detta kan i sin tur leda till att Sverige har mindre möjlighet att hantera de effekter som kan komma att uppstå vid olika former av it-incidenter, såsom antagonistiska cyberangrepp.

Stärka den enskildas cybersäkerhet och cybermedvetenhet

Tabell 25. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	10	10	10

För att stärka individens motståndskraft är kampanjen "Tänk säkert" ett viktigt verktyg. Sannolikheten att individer påverkas av MSB:s kampanj och förändrar sitt beteende till att hantera sin viktigaste information på ett säkert sätt är en framgångsfaktor om budskapet upprepas kontinuerligt över tid. Om kampanjen kan upprepas under flera år framöver kommer det främja säkrare digitalt beteende hos individen och vi får därmed ett mer motståndskraftigt samhälle.

Därutöver behöver information och stöd till allmänheten om cyberhygien finnas tillgänglig och hållas aktuell året runt. Därför vill MSB tillsammans med Stöldskyddsföreningen erbjuda en nationell samlingsplats (ett nav) dit allmänheten och mindre företag kan vända sig för att få information, råd och stöd.

MSB ser att samhällets cybersäkerhet inte bara är begränsat till myndigheter och företag, utan cyberhygienfrågan vilar också på individen och är beroende av dess medvetenhet om cybersäkerhet.

MSB har, i samarbete med Polisen och ett 20-tal partners, under flera år genomfört kampanjen Tänk Säkert, under cybersäkerhetsmånaden oktober. Syftet har varit att öka medvetenheten hos allmänheten och småföretag och en framgångsfaktor i arbetet är uthållighet genom att ständigt påminna om vikten av informationssäkerhet samt återkommande upprepa budskapet.

För 2025–2027 ser MSB det som viktigt att satsningen utökas och att det finns möjlighet att under en längre tid ge allmänheten ett löpande stöd för att åstadkomma beteendeförändring i hela samhället. Vidare behövs en nationell samlingsplats dit allmänheten och mindre företag kan vända sig för att få information, råd och stöd med målet att höja målgruppernas förmåga och motståndskraft inom informations- och cybersäkerhetsområdet.

På så sätt ökar individens förmåga att leva ett digitalt, säkert och hållbart liv och bidra till ett motståndskraftigt samhälle.

Stärkt forskning och innovation inom cybersäkerhet genom ett nationellt samordningscenter, NCC-SE

Tabell 26. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	25	30	30

Sverige är idag en av de medlemsstater inom EU som har högst innovationstakt på cybersäkerhetsområdet. MSB driver Sveriges nationella samordningscenter, NCC-SE, för att främja forskning, innovation och tillämpning inom cybersäkerhet. Med sin stora kompetensgemenskap och innovativa industri och akademi har Sverige goda förutsättningar att bli ledande inom EU när det gäller utvecklingen av nya cybersäkerhetsteknologier men för att nå framgång inom området behöver finansiering säkras för tre avgörande delar inom NCC-SE:s verksamhet.

Äskade medel för perioden 2025–2027 avser:

- Drift och utveckling av Cybernoden**

Cybernoden drivs idag av RISE på uppdrag av MSB. Finansiering sker idag genom medel från Vinnova men kommer upphöra efter 2024. Utan finansiering kommer Cybernoden att behöva läggas ner vilket innebär att Sverige inte längre möter sina åtaganden under CCCN-förordningen¹⁶. Det innebär också att ett nätverk, som utgör en stark faktor i att driva innovation på cybersäkerhetsområdet försvinner och att nya innovationer som skulle ha identifierats inom nätverket kanske aldrig kommer till stånd.
- Finansiellt stöd till tredje part**

Medlemsstaternas samordningscentra har möjlighet att skapa och genomföra egna utlysningar utifrån identifierade nationella behov. För att adressera nationellt identifierade utmaningar och genomföra egna utlysningar med finansiellt stöd till tredje part krävs det att samordningscentret har säkrat medel från DIGITAL Europe-programmet samt att samordningscentret förfogar över egna medel att fördela. MSB har säkrat medel från programmet för Sveriges räkning men saknar egna nationella medel som kan användas för utlysningarna. Detta innebär att medlen som var avsedda för egna utlysningar kommer behöva lämnas tillbaka och kan inte användas för att utveckla och tillhandahålla nya och bättre lösningar för näringslivet inom cybersäkerhetsområdet. Det kan också i sin tur leda till att det blir svårare att få nya medel i framtiden när säkrade medel från DIGITAL inte kommer till användning.

16. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/887 av den 20 maj 2021 om inrättande av Europeiska kompetenscentrumet för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning och av nätverket av nationella samordningscentrum.

- **Fortsatt utveckling av det nationella samordningscentrat**

I jämförelse med andra medlemsländer satsar Sverige inte lika mycket resurser på kompetensgemenskap vilket innebär att andra medlemsländer har större möjligheter att påverka utformningen av inriktningar för hur medlen för cybersäkerhet inom Horizon Europe och DIGITAL Europe ska användas. Sverige har därmed inte lika stora möjligheter att påverka det gemensamma arbetet utifrån nationella intressen.

Bristen på resurser påverkar även stödet som kan ges till de organisationer som söker stöd och svenska organisationer är bland de sämre när det gäller att utnyttja den finansiering som finns att söka på EU-nivå. Proceduren som organisationen behöver ta sig igenom uppfattas som en komplicerad och tidskrävande process och kunskapen om de möjligheterna som finns är begränsad. Genom att tillföra resurser till centret skulle NCC-SE kunna informera om de stöd som finns och stötta användarna genom ansökningsprocessen. MSB:s bedömning är att ytterligare medel till verksamheten skulle leda till att svenska organisationer kan säkra EU-medel för att utveckla sina idéer i en påtagligt större omfattning.

MSB vill även lyfta att det finns stora möjligheter att integrera arbetet med att finansiera forskning, utveckling, innovation och kompetensförsörjning på informations- och cybersäkerhetsområdet genom att utveckla samarbetet med Cybercampus Sverige, Centrum för cyberförsvar och informations säkerhet och andra satsningar nationellt. MSB bedömer att ytterligare kraft i satsningarna på det här området kan nås genom att koppla samman NCC-SE:s verksamhet med den cybersäkerhetsrelaterade verksamhet som kommer att bedrivas inom ramen för Sveriges engagemang i Nato:s DIANA-fond.

Utveckling av stärkt operativ cybersäkerhetsförmåga

Tabell 27. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2025	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	70	90	90

Vi kan tydligt se att cyberangrepp ger omfattande störningar i samhället. MSB CERT-SE är i dag en nationell operativ förstärkningsresurs för cybersäkerhet, med bland annat centrala uppgifter enligt NIS-regleringen.

MSB äskar för 2025–2027 medel för arbetet med att omhänderta de operativa krav som NIS2-direktivet ställer på Sverige som medlemsstat, samt utvecklad analysförmåga, förmåga till lägesbedömning, samt medel för att utveckla övriga delar av den operativa cybersäkerheten.

För att stärka den totala motståndskraften i samhället och för att ha tillräcklig förmåga i den operativa cybersäkerheten i enlighet med NIS2, där ökade volymer och utökade uppgifter tillkommer, tillsammans med krav på utveckling eller komplettering av arbetssätt och system för ändamålet, så äskar MSB i budgetunderlaget 2025–2027 medel för att utöka verksamheten med både personal och teknik.

Utvecklad förmåga till lägesbedömning cybersäkerhet

MSB äskar sammanlagt 100 mnkr 2025–2027 för uppbyggnad av analysplattform. En nödvändig investering för att möta de utökade krav som kommer med NIS2 och som också innebär att analysarbetet behöver utvecklas ytterligare. I och med nya krav på förmåga till monitorering och skanning kommer mängden data att öka och den data som inkommer till CERT-SE behöver omhändertas på annat sätt samt delas med fler. En ny analysplattform samt tjänst för incidentrapportering måste byggas upp för att skapa denna förmåga. Utöver det behöver förmåga till proaktiv skanning, monitorering och delning av säkerhetsinformation utvecklas. Förmågor som både är efterfrågade, förutsättningsskapande samt kravställda i NIS2.

Utvecklad och hållbar operativ förmåga CERT-SE

Utifrån förväntningar från aktörer samt samhället i stort ser MSB behov av att säkerställa en 24/7-funktion för upprättande av lägesbilder. Funktionen, som saknar finansiering idag, är avsedd för att upprätthålla förmågan på ett tillfredställande sätt samt omhänderta kraven enligt NIS2. Baserat på nya krav och förmågor för att fortsatt ha en hållbar operativ förmåga behöver även lokaler utvecklas och verksamhetsanpassas. För att utveckla denna förmåga äskar MSB medel om totalt 25 mnkr för perioden 2025–2027.

Utvecklad systematisk operativ och förebyggande cybersäkerhet samt ett effektivare återställande

Kraftsamling (DS2023:34) uttrycker att hur väl förberedda ett lands aktörer är att motstå och hantera cyberangrepp före ett angrepp avgör hur stor påverkan angreppet får på landet och dess aktörer. Det är således viktigt att ägna sig åt riskförebyggande åtgärder på system- och it/ot-tjänstenivå och förvaltande av dessa framöver. Att kontinuerligt skydda system mot yttre påverkan eller manipulation samt snabbt kunna återställa verksamhet vid inträffad incident är av yttersta vikt för att kunna upprätthålla samhällsviktiga tjänster inom alla beredskapssektorer. Detta kräver en systematiskt operativ cybersäkerhet och en adekvat kontinuitetshantering

MSB äskar medel om totalt 100 mnkr för perioden 2025–2027 för att utveckla stödet till det systematiska arbetet inom den operativa verksamheten samt till stödet för det förebyggande arbetet för en snabbare återställning av verksamhet efter en incident. För att höja lägstanivån i samhället i allmänhet och i synnerhet alla entiteter som kommer att omfattas av NIS2, behövs även stödet inom det operativa förebyggande arbetet utvecklas och utökas genom samverkan med och involvering av näringslivet, målgruppsanpassad information

samt stöd och övningar. En övad kontinuitetshantering med tränad personal och organisation är en stor framgångsfaktor för en effektiv incidenthantering och snabb återställning av verksamheten.

Förstärkningsresurs nöd-it

Det behövs nationella förstärkningsresurser inom cyberområdet. En ny sådan resurs är nöd-it. För att utveckla denna förstärkningsresurs äskar MSB medel om totalt 25 mnkr för perioden 2025–2027.

Den samhällsviktiga verksamhet som helt eller delvis tappat sin egna it-förmåga på grund av en cyberincident, till exempel vid ett ransomware angrepp, ska framöver kunna erbjudas en nöd-it-resurs. Syftet är att ge den samhällsviktiga verksamheten möjlighet att snabbt komma igång med viss it-funktionalitet, samtidigt som arbete pågår med att återställa ordinarie it-miljö.

Nöd-it-resursen kommer att bestå av en förkonfigurerad uppsäkrad teknik-container med reservkraft, serverkapacitet, stort antal klienter, mobiltelefoner, skrivare och mjukvara. Tillsammans med personella resurser som på plats kan sköta nöd-it lösningen och supportpersonal som kan stötta verksamheten.

Försvarsvilja

Ett väl fungerande samarbete mellan myndigheter, näringslivet de frivilliga försvarsorganisationerna och civilsamhällets behövs. De frivilliga försvarsorganisationerna har en viktig roll för att utbilda och rekrytera kompetens som efterfrågas av olika aktörer. Deras arbete stärker samhällets förmåga och bidrar till folkförankring och försvarsvilja. MSB bedömer att samtliga aktörer inom totalförsvaret behövs i arbetet med att stärka medborgarnas försvarsvilja.

Förstärkt arbete med egenberedskap och försvarsvilja

Tabell 28. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	40	30	30
Varav tillfällig satsning	10	-	-

Erfarenheter från kriget i Ukraina visar på vikten av en mental beredskap hos hela befolkningen samt på civilsamhällets betydelse för den samlade motståndskraften. Det finns behov att stärka arbete med risk- och kriskommunikation samt utbildning gentemot allmänheten. Barn och unga samt de som har behov av språk- eller tillgänglighetsanpassad information har rätt att få tillgång till nödvändig information och kunskap. Tillförs inte medel finns risk att allmänhetens ökade behov av information gällande händelser, totalförsvaret, krisberedskap och egenberedskap inte kan mötas effektivt. Detta kan i sin tur påverka den enskildas förmåga inför och vid kris eller höjd beredskap.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har visat hur samhällets och befolkningens motståndskraft och försvarsvilja är avgörande för att motstå ett angrepp. MSB:s arbete med risk- och kriskommunikation behöver stärkas upp och utvecklas, särskilt vad gäller anpassad risk- och kriskommunikation till olika grupper i samhället.

MSB ser behov av utvecklat stöd till andra aktörer, språk- och tillgänglighetsanpassning av Krisinformation.se, framtagande av utbildningsmaterial om krisberedskap och totalförsvaret till grund- och gymnasieskola och särskilda myndighetsgemensamma satsningar på barn och unga.

”Vid höjd beredskap och krig kommer allmänhetens kunskap och förmåga till egenberedskap ha stor betydelse för såväl belastningen på det offentliga som på för den samlade motståndskraften.” (*Kraftsamlings* s.49) Åskade medel avser att bidra till åtgärder för att upprätthålla befolkningens försvarsvilja och motståndskraft samt åtgärder för MSB:s och beredskapssystemets förmåga att nå ut med saklig offentlig information snabbt och effektivt under störda förhållanden.

Tillförs inte medel finns risk att allmänhetens ökade behov av information gällande händelser, totalförsvaret, krisberedskap och egenberedskap inte kan mötas effektivt. Det finns också stor risk att vissa grupper i samhället inte får tillgång till nödvändig information och kunskap för att kunna agera rätt vid händelser eller stärka sin egenberedskap.

Utökat stöd till frivilliga försvarsorganisationer

Tabell 29. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap Organisationsstöd	50	60	70
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap Uppdragsersättning	90	100	110

Frivilliga försvarsorganisationer (FFO) är viktiga för Sveriges krisberedskap och civilt försvar. De stödjer aktörer i hela hotskalan från samhällskriser till höjd beredskap och kan vara förstärkningsresurser till myndigheter, regioner och kommuner när ordinarie resurser inte räcker till.

Utöver uppdragsersättning och organisationsstöd ser MSB behov av att stärka stödet för regionala transport- och logistikresurser under kommande år.

Frivilliga försvarsorganisationer behöver förstärkas ytterligare för att bland annat kunna rekrytera och utbilda fler medlemmar. Det ger en ökad förmåga genom att offentliga aktörer som till exempel beredskapsmyndigheter kan förstärkas vid ansträngda lägen. Även försvarsviljan hos befolkningen behöver stärkas genom ökad totalförsvarsupplysning.

De senaste årens kriser visar att offentliga aktörer inom krisberedskap och civilt försvar saknar en robust personalförsörjning vid ansträngda lägen. Enligt ansvarsprincipen ska myndigheter inom totalförsvaret själva säkerställa den personalförstärkning som krävs för att klara av ett ansträngt läge.

Uppdragsersättning ger idag förutsättningar att kunna utbilda frivilliga medan organisationsstödet används till att kunna rekrytera, ta emot uppdrag och arbeta med totalförsvarsupplysning och verksamhetsutveckling. Genom att förstärka såväl uppdragsersättning som organisationsstöd till frivilliga försvarsorganisationer skulle dessa snabbt och effektivt bidra till att stärka personalförsörjningen hos beredskapsmyndigheter och andra offentliga aktörer.

En utebliven finansiering innebär att det inte kommer att finnas tillräckliga resurser för att täcka behovet av frivilliga personalförstärkningsresurser.

Utveckling av regionala frivilliga transport- och logistikresurser

Tabell 30. Tillfälligt behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	50	50	50

Inom transportområdet ser MSB ett behov av förstärkningsresurser från frivilliga försvarsorganisationer inom bland annat transport och logistik. Förare kan tillhandahållas av Frivilliga Automobilkåren, Bilkåren och Frivilliga Motorcykelkåren och eventuellt fler organisationer. Sådana regionala frivilliga förstärkningsresurser benämns ibland som Motor- och Transportenheter (MTE) samt regional resursgrupp. Avsikten är att dessa ska kunna tillhandahålla till exempel bandvagnsförare, lastbilschaufförer, bussförare, MC-ordonnanser, elverksoperatörer, mekaniker men även andra kompetenser. Detta skulle kunna möjliggöras genom bidrag till aktörer som kan utveckla sådana resurser – främst frivilliga försvarsorganisationer och länsstyrelser.

Utöver stöd för att rekrytera och utbilda personal efterfrågas även stöd för att finansiera inköp av ändamålsenliga fordon och annan materiel.

En utebliven finansiering medför att det inte kommer att finnas tillräckliga resurser för att täcka behovet av regionala frivilliga förstärkningsresurser inom bland annat transport och logistik.

Uppdragsersättning för ideella organisationer

Tabell 31. Behov av finansiering 2025–2027

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	20	20	20

MSB beviljar uppdragsersättning till ideella organisationer som genomför utbildning riktad till allmänheten. Utbildningarna syftar till att öka den enskildes förmåga att förebygga och hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser samt hantera konsekvenser av höjd beredskap och ytterst krig.

Intresset för utbildningar inom höjd beredskap och ytterst krig ökar på grund av att oron i samhället stiger. Samtidigt genomförs satsningar på särskilt riskutsatta målgrupper, vilket innebär att verksamheten behöver ökad finansiering.

För att underlätta planering och kontinuitet för de utbildande ideella organisationerna, önskar MSB även att kunna fördela medel genom tvååriga beslut istället för ettåriga.

Det försämrade säkerhetspolitiska läget ökar allmänhetens behov av kunskap om krisberedskap och civilt försvar. Intresset för kurser inom krisberedskap, höjd beredskap samt ytterst krig ökar också. Därför är det viktigt att uppdragsverksamheten har rätt förutsättningar för att möta det ökade behovet från allmänheten.

Efter Covid-19-pandemin samt Rysslands krig mot Ukraina har även förfrågningar om utbildningar från intresseorganisationer för personer med funktionsvariationer ökat. Ideella organisationer behöver kontinuerligt utbilda målgrupper som är särskilt riskutsatta. Dessa målgrupper behöver tillgänglighetsanpassade utbildningar för att kunna delta, vilket innebär ökade kostnader för bland annat teckentolkar, ledsagare, tillgänglighetsanpassning av utbildningsmaterial, digitalisering, med mera.

En utebliven finansiering medför att det inte kommer att finnas tillräckliga resurser för att täcka behovet av viktiga beredskapsutbildningar för allmänheten och särskilt personer med funktionsvariation.

Utbildning, forskning och utveckling

Kompetensförsörjning är en grundläggande förutsättning för att civilt försvar och beredskapen ska kunna växa och utvecklas i enlighet med de målsättningar som regeringen angivit för totalförsvaret. Det handlar både om att det behövs personal för att utveckla och bygga upp systemet och att personal med relevant kompetens ska kunna tillföras vid en kris i fredstid eller vid höjd beredskap. För att den personal som tillförs det civila försvaret ska kunna ge önskad effekt i form av stärkt förmåga på både kort och lång sikt, krävs därför ett sammanhållet och strategiskt arbete med kompetensförsörjning.

Utbildning och övning är centrala verktyg i arbetet med kompetensförsörjning. Det ingår också i beredskapsmyndigheternas grunduppdrag att säkerställa att personalen är utbildad och övad. MSB har enligt 1 och 5 §§ förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i uppdrag att se till att både utbildning och övning kommer till stånd samt säkerställa att utbildning tillhandahålls inom myndighetens ansvarsområde.

Grundläggande och fördjupad utbildning

Tabell 32. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	12	12	12
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	88	193	293
Varav:			
Kommuner och regioner	60	160	260
Bevakningsansvariga myndigheter	10	10	10
Utbildningsaktörer	18	23	23

Åskanden bedöms till största delen bestå av tillfälliga medel men tidsperioden kan behöva vara längre än de tre år som nu redovisas. Efter två år bör en analys göras av i vilken omfattning satsningen bör fortgå, och hur länge. Bedömningen i nuläget är att den grundläggande finansiering för att hålla samman och sprida satsningar för kompetensutveckling bör vara permanent.

MSB ser ett fortsatt behov av ett nationellt program för strategisk kompetensförsörjning inom krisberedskap och civilt försvar. Kompetensen hos de personer som genom anställning, frivilligavtal eller civilplikt ingår i krigsorganisationen hos en aktör behöver säkras, för att aktören ska ha tillräcklig förmåga att lösa sin uppgift inom totalförsvaret.

Det finns stora behov av utbildning och övning dels för att det under flera decennier har haft en låg prioritet och dels för att förutsättningarna har förändrats som en konsekvens av såväl utvecklade strukturer för totalförsvaret som en förändrad hotbild¹⁷. Verksamheter, såväl offentliga som privata, som förväntas fortsätta att fungera under höjd beredskap och krig har ett ansvar att utbilda sin personal för detta. Det nationella programmet innebär att aktörerna får stöd för att kunna tidigarelägga och utöka satsningar för att utveckla personalens kompetens inom krisberedskap och civilt försvar. Programmet kommer att finansiera deltagande i utbildningar och övningar för beredskapsmyndigheter, kommuner och regioner samt att finansiera en sammanhållande nod på MSB.

MSB föreslår att myndigheten ges i uppdrag att etablera ett nationellt program för strategisk kompetensförsörjning inom krisberedskap och civilt försvar. Under perioden 2025–2027 föreslås programmet omfatta sammanlagt 610 mnkr:

- **Ersättning till kommuner och regioner för kostnader för utbildning och övning¹⁸**

Finansieringen kommer från anslag 2:4 Krisberedskap via överenskommelser med kommuner och regioner. Fördelning enligt en modell som fastslås i överenskommelserna och årlig uppföljning av MSB.

17. Kraftsamling.

18. Kostnader i samband med deltagande i utbildning (avgifter, tid och resekostnader) samt övning (planering, genomförande och deltagande).

- **Ersättning/finansiering riktad till beredskapsmyndigheter för kostnader i samband med utbildning och övning¹⁹**
Finansieringen är en förstärkning från anslag 2:4 Krisberedskap. Förslaget förutsätter en tidsbegränsad förändring av MSB:s regleringsbrev då detta som regel är myndigheters eget ansvar att genomföra.
- **Finansiering av utveckling och test av nya utbildningar och utbildningsformat**
Offentliga utbildningsaktörer bör få finansiering för utvecklings-satsningar för att möta en ökade efterfrågan. Finansieringen genom anslag 2:4 Krisberedskap möjliggör att offentliga utbildningsaktörer kan ansöka om projektmedel i detta syfte.
- **Utveckling och förvaltning av programmet**
Utveckling och förvaltning av programmet, inklusive en sammanhållande plattform för kompetensförsörjning inom krisberedskap och civilt försvar. Finansiering genom anslag 2:6 MSB.

Om satsningar för att säkra kompetensförsörjningen inom området krisberedskap och civilt försvar uteblir, finns en risk att den önskade förmågeutvecklingen hos aktörerna inte sker tillräckligt fort, att satsade medel för krisberedskap och civilt försvar får mindre effekt och att Sveriges försvarsförmåga och motståndskraft därmed inte stärks i enlighet med regeringens ambition inom området.

Intensifierat arbete med utveckling av krisberedskap och civilt försvar hos myndigheter

Tabell 33. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	100	100	100

Det finns ett ökat behov av att intensifiera utvecklingen inom krisberedskap och civilt försvar. Flera nya beredskapsmyndigheter samt civilområdesansvariga länsstyrelser tillkom i och med den nya strukturen från den 1 oktober 2022. MSB bedömer att ytterligare 100 miljoner kronor behöver tillföras anslaget för att stärka arbetet med utvecklingsprojekt inom krisberedskap och civilt försvar.

Anslaget är ett viktigt styrinstrument för att intensifiera arbetet med att stärka samhällets civila beredskap genom att finansiering kan ges för vissa åtgärder där flera olika aktörer behöver involveras och där finansiering saknas. Det möjliggör att åtgärden kan genomföras snabbare eller tidigare än ordinarie planering.

19. Kostnader för deltagande i utbildning (ersättning för avgifter, tid och resekostnader) samt övning (finansiering av planering, genomförande och deltagande).

I det förändrade omvärldsläget behöver åtgärder som stärker det civila försvaret i närtid prioriteras och arbetet med dessa accelereras. Anslag 2:4 Krisberedskap är en viktig finansieringskälla för myndigheterna i beredskapssystemet och en flexibel resurs där medel kommer myndigheterna tillhanda relativt kort tid efter samverkat behov.

En utebliven förstärkning medför att det inte kommer att finnas tillräckliga resurser för att täcka behovet av beredskapsutveckling inom viktiga områden.

Forskning

Tabell 34. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	-	-	-
Aviserade medel enligt försvarsbeslut 21–25	10	10	10

Enligt försvarsbeslutet 2021–2025 finns aviserade medel för forskning om ytterligare 10 mnkr för utgiftsområde 6 2025. MSB vill understryka vikten av att forskning och utveckling inom det civila försvaret fortsatt stärks. Att snabbt kunna omvandla resultat från forskning och utveckling till försvarsinnovationer bedömdes vara avgörande för försvarsförmågan.

Förändringar i samhället såsom digitalisering, elektrifiering, globala värdekedjor, nya geopolitiska spänningar, Nato-anslutning, nya nyckelteknologier som AI, med mera kräver förnyelse av det civila försvaret och i förlängningen hela den civila beredskapen. Liksom Sverige i stort, behöver MSB på ett tydligare sätt ta till vara på näringslivets och andra samhällsaktörers innovationskraft för att öka försvarsviljan och förnya beredskapen.

Beredskapsutveckling MSB

Tabell 35. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	27	37	52

Utvecklingstakten i arbetet med att stärka och vidareutveckla nödvändig förmåga att verka på alternativa sätt från alternativa platser behöver öka. Det är av väsentlig betydelse för Sveriges civila försvar att MSB kan verka uthålligt i sin centrala och samordnande roll. Konsekvensen om MSB inte tilldelas medel är att arbetet fördröjs eller att annan kritisk verksamhet måste prioriteras ned. På grund av en ökad hotbild mot byggnader, anläggningar, områden och andra skyddsobjekt finns även behov av förstärkning för att effektivt kunna hantera materiel med högt skyddsvärde.

MSB har, som beredskapsmyndighet, ansvar att utveckla den egna beredskapen. Det innebär bland annat att vidareutveckla förmågan att kunna verka på alternativa sätt och från alternativa platser. Det innebär också att vi behöver vidareutveckla ordinarie och alternativa lednings- och arbetsplatser samt den teknik som krävs för att kunna upprätthålla funktion och samband, även under mycket störda förhållande och ytterst under krig. På grund av en ökad hotbild mot byggnader, anläggningar, områden och andra skyddsobjekt finns även behov av förstärkning för att effektivt kunna hantera av materiel med högt skyddsvärde.

Det är av väsentlig betydelse för Sveriges civila beredskap och samlade förmåga att MSB uthålligt kan verka i sin centrala och samordnande roll oavsett förhållanden. Omvärldsläget medför att tempot kraftigt behöver öka i vidareutvecklingen av det civila försvaret varför förstärkning behöver ske utöver ordinarie förvaltningsanslag. Analys och bedömning av medelsbehov utgår från den kunskap vi har i nuläget och ytterligare behov kan tillkomma framöver.

Förstärkt stöd till aktörer för arbete inom säkerhet i offentlig miljö

Tabell 36. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	5	10	13

Under det senaste året har hotbilden mot Sverige breddats och säkerhetsläget allvarligt försämrats. Det innebär en direkt påverkan på Sveriges säkerhet. De yttre hoten har betydelse för den inre säkerheten. MSB arbetar med området säkerhet i offentlig miljö och bistår med stöd till andra aktörer. MSB bedömer att kunskapsnivån inom området behöver stärkas hos flera aktörer, särskilt på den lokala nivån. Med ytterligare medel kan MSB höja kunskapsnivån hos fler aktörer vilket skulle skapa ett tryggare samhälle.

MSB ser att grundläggande förutsättningar så som finansiering behöver finnas för att Sveriges arbete med säkerhet i offentlig miljö ska bli effektivt och långsiktigt. MSB har gett ut och kommer att ge ut vägledning som syftar till att öka säkerheten i olika miljöer där människor vistas. Med utgångspunkt i det arbete som MSB redan bedriver inom området, ser myndigheten ett stort behov av ett avsevärt utökat förmåge- och kunskapshöjande stöd till lokala aktörer.

MSB har genom Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera²⁰ särskilt pekats ut att arbeta inom området skydda människor och samhällets funktioner. MSB har också fått i uppdrag att införliva strategin i myndighetens verksamhet²¹.

MSB:s arbete är mycket efterfrågat och i samband med den ändrade terrornivån har många aktörer kontaktat MSB för stöd. Särskilda medel behöver avsättas för området i syfte att bedriva arbetet långsiktigt och målmedvetet.

Ett förstärkt stöd till arbetet skulle innebära att arbetet mot terrorism för att stärka Sveriges säkerhet skulle kunna intensifieras och den lokala nivån skulle i större utsträckning kunna få stöd i sitt arbete.

20. Regeringens skr. 2023/24:56.

21. Ju 2024/00024.

Ökad sprängämnes-säkerhet av brandfarliga och explosiva varor

Tabell 37. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:6 MSB	10	10	10

Det stora antalet sprängningar som har drabbat Sverige saknar motstycke i andra jämförbara länder och ställer nya och utökade krav på ansvariga aktörer och myndigheter. Enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor och lagen (2006:263) om transport av farligt gods har de aktörer som bedriver tillståndspliktig verksamhet och transporterar explosiva varor ett stort ansvar tillsammans med MSB och Sveriges kommuner som bedriver tillstånds- och tillsynsverksamhet inom området. På nationell nivå har MSB identifierat flera angelägna åtgärder som behöver vidtas för att stärka det förebyggande arbetet.

Ökningen av de illegala sprängningarna har medfört att arbetet inom nationellt forum för sprängämnessäkerhet har intensifierats och inom ramen för Forum för sprängämnessäkerhet har MSB tillsammans med tolv andra myndigheter fått ett förstärkt regeringsuppdrag²². För att stärka det förebyggande arbetet ser MSB ett behov av att stärka myndighetssamverkan, stärka stödet till kommunerna, utveckla föreskrifter på området och driva nationellt forum för sprängämnessäkerhet. Äskandet avser även fortsatt utveckling och förvaltning av det nationella tillståndsregistret för explosiva varor.

För att minska tillgången till sprängmedel i kriminella miljöer är det vidare angeläget att höja medvetenheten hos de privata aktörer som hanterar och transporterar explosiva varor och sprängämnesprekursorer²³. Myndigheten ser bland annat ett stort behov av att ta fram olika typer av informationsmaterial och informationsaktiviteter för aktörerna, inte minst gäller det inom transportsektorn som består av ett stort antal aktörer. För att få en säkerhetshöjande effekt är det viktigt att insatserna sker återkommande.

22. Uppdrag att intensifiera och utveckla arbetet med att stoppa illegala sprängningar, FÖ 2023/01615.

23. Kemikalier som utgångsämnen till sprängämnen.

Uppgiften är inte ny utan MSB äskar medel för att vidareutveckling av den befintliga verksamheten. Om MSB inte erhåller utökade medel kommer de förebyggande åtgärderna mot illegala sprängningar att dra ut på tiden. Samarbetet med andra myndigheter och medvetandehöjande åtgärder kommer att genomföras med mycket mindre resurser än vad verksamheten behöver för att kunna stärka det förebyggande arbetet.

Stärkt förmåga att hantera klimatförändringarnas effekter

Nationella förstärkningsresurser – Luftburen skogsbrandsberedskap

Flygplan

Tabell 38. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	80	86	88
UO6 Anslag 2:6 MSB	5	5	5

Helikoptrar

Tabell 39. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

Anslag	2025	2026	2027
UO6 Anslag 2:4 Krisberedskap	25	25	27
UO6 Anslag 2:6 MSB	20	20	20

Som en följd av bränderna sommaren 2018 fick MSB en tillfällig satsning för att utveckla statens stödjande förmåga vid räddningsinsatser, bland annat avseende beredskap för och insatser vid omfattande skogsbränder. För att kunna upprätthålla denna förmåga äskas medel på anslag 2:4 Krisberedskap för beredskap med flygande resurser, helikoptrar och skopande plan samt för samverkan, ledning och insatskostnader på anslag 2:6 MSB.

Klimatförändringarna förväntas leda till ökade brandrisker, behov av fler prepositioneringar och ett ökat antal insatser. Tidiga insatser med flygande resurser minskar risken för svårsläckta skogsbränder och därmed dess konsekvenser. Avtalskostnaderna för skogsbrandsberedskapen ökar och det finns inga garantier för fortsatt finansiering från EU, som hittills har finansierat en del av beredskapen med skopande flygplan under skogsbrandssäsongen.

Att Sverige ska ha flygande resurser för skogsbrandsberedskap är en uppgift som utvecklats över tid. En utebliven medelsförstärkning innebär en försämrad grundläggande nationell förmåga att möta upp ökade brandrisker samtidigt som det skapar undanträngningseffekter för andra nationella förstärkningsresurser.

Om medel uteblir helt eller delvis står vi utan en tillförlitlig flygande skogsbrandsberedskap, vilket gör att risken för svårsläckta och stora skogsbränder ökar. Räddningstjänsternas dimensionering är idag anpassad efter att flygande resurser finns. Långsiktighet är viktig då avtalen med leverantörer skrivs på fyra år.

Anslag 2:2 Statsbidrag till förebyggande åtgärder mot naturolyckor

Förslag till ändrat ändamål för anslag 2:2

MSB föreslår följande ändamål för anslaget:

Anslaget får användas för att finansiera ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Anslaget får även användas för finansiering av **karteringar och konsekvensbedömningar avseende natur- och klimatrelaterade händelser som översvämningar, skyfall, ras, skred, värmeböljor och skogsbränder samt för åtgärder** för att stärka samhällets förmåga att bedöma och hantera översvämningrisker.

Förslag till omfördelning för anslag 2:2

Tabell 40. Behov av finansiering 2025–2027, mnkr

UO 6 Anslag 2:2	2025	2026	2027
Del till MSB samt Länsstyrelserna	15,5	15,5	15,5
- Varav fördelas till Länsstyrelserna enligt högstvillkor i regleringsbrev	8	8	5,5

Såväl myndigheter som kommuner är i behov av jämförbart och klimatanpassat beslutsunderlag kring riskområden. Uppdraget som tidigare styrdes via SMHI:s regleringsbrev med en del till MSB för att bistå kommuner, länsstyrelser och andra aktörer med karteringar avseende klimatrelaterade översvämningar, ras, skred, värmeböljor och skogsbränder föreslås framöver finansieras och vara en tydlig utpekad del av anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Detta kräver också en förändring av ändamålet för anslaget.

MSB äskar inom befintlig ram om justerat ändamål för anslaget enligt lämnat förslag se: [Förslag till ändrat ändamål för anslag 2:2](#).

MSB:s uppdrag med karteringar och konsekvensbedömningar av natur- och klimatrelaterade översvämningar, skyfall, ras, skred, värmeböljor och skogsbränder samt översvänningsförordningen syftar till att myndigheter, kommuner och länsstyrelser får ett nationellt jämförbart underlag som är uppdaterat och kvalitetssäkrat och som kan stödja och inrikta förebyggande åtgärder.

Att utöka möjligheten att använda medel från anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot naturolyckor utifrån ett bredare perspektiv än enbart bekostande av länsstyrelsernas del av arbetet enligt förordning (2009:956) om översvänningsrisker skulle ge bättre beslutsunderlag på nationell nivå samt underlätta bedömningar kring vilka åtgärder som behöver komma till stånd. I sin tur leder detta till en effektivare beslutsprocess och det blir enklare att bedöma vilka förebyggande åtgärder som får bäst effekt.

MSB föreslår att totalt 15,5 mnkr avsätts för länsstyrelsernas arbete och MSB:s beställningar avseende karteringar och konsekvensbedömningar. Då länsstyrelsernas arbete enligt översvänningsförordningen intensifieras under perioden 2025–2026 finns behov av en tillfällig ökning av villkoret för 2025 och 2026 från nuvarande nivån om 5,5 mnkr till 8 mnkr.

Sökta bidrag avser omfattande anpassningsåtgärder och MSB bedömer även att bemyndiganderamen för anslaget behöver höjas från nuvarande nivå om 700 mnkr till 750 mnkr.

Verksamhetens finansiering

Verksamhetens finansiering

Nedan följer MSB:s förslag till finansiering 2025–2027.

Översikt över verksamhetens finansiering

Anslag (belopp i tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Utgiftsområde 6, anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	481 850	506 850	506 850	506 850	506 850
Utgiftsområde 6, anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	37 070	147 580	27 580	27 580	27 580
Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap. 1 Viss internationell säkerhetsfräm- jande och humanitär verksamhet	39 614	89 127	61 469	61 469	61 469
Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvaret	1 384 072	1 678 188	3 093 139	4 221 139	4 370 139
Utgiftsområde 6, anslag 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 517 120	1 709 431	2 349 117	2 402 802	2 415 802
Utgiftsområde 6, anslag 2:9 Rakel Generation 2	58 388	37 680	305 799	325 799	315 799
Utgiftsområde 7, anslag 1:1 ap 15, Internationellt civilt stöd	-	180 000	180 000	180 000	180 000
Utgiftsområde 7, anslag 1:1 ap. 41, Internationell civil krishantering	150 001	78 648	80 000	82 000	84 000
Avgiftsinkomster som disponeras	927 093	950 300	1 008 000	1 053 000	1 093 600
Summa	4 595 208	5 377 804	7 611 9544	8 860 639	9 055 239

Utgiftsområde 6, anslag 2:2 ap. 2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Fler kommuner än tidigare söker bidrag och de omfattande klimatanpassningsåtgärderna som kommunerna behöver vidta för att minska sannolikhet och konsekvenser av band annat extrema väderhändelser kommer innebära ett fortsatt behov av nuvarande anslagsnivå. MSB äskar inga ytterligare medel på anslaget men behov finns av justerat ändamål samt omfördelning av anslaget enligt lämnat förslag. Förslag till ändrat ändamål för anslag 2:2.

Länsstyrelsernas arbete enligt översvämningsförordningen utökas från 2025 och framåt vilket innebär ett behov av tillfällig ökning av anslaget för 2025 och 2026.

Utgiftsområde 6, anslag 2:2 ap.2 (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Nuvarande uppgifter	481 850	506 850	506 850	506 850	506 850
- Omfördelning till MSB enligt förslag till ändrat ändamål för anslaget	-	-	15 500	15 500	15 500
- varav del till länsstyrelserna	4 980	5 500	8 000	8 000	5 500
Summa	481 850	506 850	506 850	506 850	506 850

Utgiftsområde 6, anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Prognosen för anslaget är mycket osäker då utfallet på anslaget är helt beroende av inträffade händelser som ger rätt till ersättning. Prognosen för kommande år motsvarar beräknad tilldelning. Med anledning av oljeutsläppet längs Blekinges kust 2023 finns behov av ökad anslagsnivå 2024.

Utgiftsområde 6, anslag 2:3 (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Nuvarande uppgifter	37 070	147 580	27 580	27 580	27 580
Summa	37 070	147 580	27 580	27 580	27 580

Utgiftsområde 6, anslag 2:4 Krisberedskap, ap. 1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet

MSB disponerar anslaget först efter beslut av Regeringskansliet. Utfallet på anslaget är helt beroende av om det händer något i omvärlden som föranleder beslut om insats och disposition av anslaget.

Från och med den 1 januari 2024 finansieras MSB:s stöd till Ukraina för första gången uteslutande med biståndsmedel. För att inte riskera att viktiga insatser hindras eller riskerar att återkommande försenas bedömer MSB att det bör finnas kompletterande medel på anslaget för insatser till Ukraina.

Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap 5 (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Nuvarande uppgifter	39 614	89 127	11 469	11 469	11 469
Förslag som påverkar anslagsbehovet	-	-	50 000	50 000	50 000
Summa	39 614	89 127	61 469	61 469	61 469

Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvaret

Prognosen för anslagsposten baseras på att de förslag MSB redogör för genomförs. Se sammanställning: [Behov av finansiering 2025–2027](#).

Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap 5 (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Nuvarande uppgifter	1 384 072	1 678 188	1 988 139	2 038 139	2 038 139
Förslag som påverkar anslagsbehovet	-	-	1 105 000	2 183 000	2 332 000
Summa	1 384 072	1 678 188	3 093 139	4 221 139	4 370 139

Utgiftsområde 6, anslag 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Prognosen för anslaget baseras på att de förslag MSB redogör för i tidigare avsnitt genomförs. Se sammanställning [Behov av finansiering 2025–2027](#).

Utgiftsområde 6, anslag 2:6 (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Nuvarande uppgifter	1 517 120	1 709 431	1 777 117	1 781 802	1 781 802
Förslag som påverkar anslagsbehovet	-	-	572 000	621 000	634 000
Summa	1 517 120	1 709 431	2 349 117	2 402 802	2 415 802

Utgiftsområde 6, anslag 2:9 Rakel Generation 2

Anslaget är anvisat för uppdraget att planera och förbereda vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2.

Beslut om inriktning från regeringen inväntas. Beräknad anslagsnivå för kommande år utgår från redovisat regeringsuppdrag²⁴ avseende Rakel G2.

Utgiftsområde 6, anslag 2:9 (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Nuvarande uppgifter	58 388	37 680	15 799	15 799	15 799
Förslag som påverkar anslagsbehovet	-	-	520 000	510 000	440 000
Summa	58 388	37 680	535 799	525 799	455 799

Utgiftsområde 7, anslag 1:1, ap.15 Internationellt civilt stöd

Anslagsposten är ny för 2024. Beräknad anslagsnivå för kommande år motsvarar beräknad tilldelning. För att effektivt kunna planera och bedriva insatser bedömer MSB att det kan behövas ett beställningsbemyndigande för anslagsposten.

Utgiftsområde 7, anslag 1:1 ap.15 (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Nuvarande uppgifter	-	180 000	180 000	180 000	180 000
Summa	-	180 000	180 000	180 000	180 000

Utgiftsområde 7, anslag 1:1, ap.41 Internationell civilt stöd och internationell civil krishantering

Beräknad anslagsnivå för Internationell civil krishantering har för kommande år räknats upp med anledning av ökade kostnader för insatspersonal.

Utgiftsområde 7, anslag 1:1 ap.41 (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Nuvarande uppgifter	150 001	78 648	80 000	82 000	84 000
Summa	150 001	78 648	80 000	82 000	84 000

24. Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Trafikverket att planera och förbereda vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2, MSB 2021-12010.

Räntekontokredit

I den löpande verksamheten finns ett behov av kredit för att hantera förskott till leverantörer, att kostnader uppstår innan intäkter erhålls och underskott i avgiftsfinansierad verksamhet etcetera.

För att säkerställa tillräcklig likviditet föreslår MSB att räntekontokrediten bibehålls på nuvarande nivån om 400 mkr.

Räntekontokredit (tkr)	Behov 2025	Behov 2026	Behov 2027
Räntekontokredit	400 000	400 000	400 000

Anslagskredit

MSB föreslår en anslagskredit som motsvarar 3 procent av redovisade anslagsbehov. Undantag är anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m. där MSB föreslår en anslagskredit som motsvarar 10 % av redovisade anslagsbehov.

Anslagspost 2:4 ap.5 Krisberedskap och totalförsvaret har tidigare haft en anslagskredit. Anslagsposten finansierar många olika slags verksamheter och för att kunna planera och bedriva verksamheten effektivt bedömer MSB att det är viktigt att det fortsatt finns en anslagskredit kopplat till anslagsposten.

Anslagskredit (tkr)	Behov 2025	Behov 2026	Behov 2027	Procent
Utgiftsområde 6, anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	15 206	15 206	15 206	3 %
Utgiftsområde 6, anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	2 758	2 758	2 758	10 %
Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap.1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet	1 844	1 844	1 844	3 %
Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap och totalförsvaret	92 794	126 634	131 104	3 %
Utgiftsområde 6, anslag 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	70 474	72 084	72 474	3 %
Utgiftsområde 6, anslag 2:9 Rakel Generation 2	16 074	15 774	13 674	3 %
Utgiftsområde 7, anslag 1:1 ap. 15, Internationellt civilt stöd	5 400	5 400	5 400	3 %
Utgiftsområde 7, anslag 1:1 ap. 41, Internationell civil krishantering	2 400	2 460	2 520	3 %

Bemyndigande

Anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

För att kunna vidta åtgärder som förebygger mot jordskred och andra naturolyckor krävs flera undersökningar och i många fall också miljöprovningar. Detta medför att process för att få en ansökan färdig för beslut tar lång tid. Den långa processen innebär att MSB beviljar bidrag till åtgärder som kommer färdigställas under kommande år.

För att kunna betala ut bidrag utifrån ett årligt anslag på 506 850 tkr behövs en bemyndiganderam i nivå om 750 000 tkr.

Utestående åtaganden på anslag 2:2 har slutår 2031.

Bemyndigande (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.	2028 och senare
Ekonomiska åtaganden vid årets början	164 034	528 847	628 679	750 000	340 501	60 936
+ Nya ekonomiska åtaganden	404 437	248 960	350 901	-	-	-
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-39 624	-149 128	-229 580	-409 499	-279 565	-60 936
Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden år 2024	-	-	-229 580	-354 689	-44 410	-
Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden (+/-)	-	-	-	-	-	-
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	528 847	628 679	750 000	340 501	60 936	-
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	540 000	700 000	750 000	-	-	-
Beräknad anslagsnivå		506 850	506 850	506 850	506 850	-

Anslag 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvaret

För anslag 2:4 ap.5 Krisberedskap och totalförsvaret föreslår MSB en höjd bemyndiganderam om 3 000 000 tkr för 2025. Behovet av bemyndiganderam ökar med anledning av att det tillkommit fler verksamheter som nu är i behov av ett bemyndigande såsom skyddsrum, räddningstjänst under höjd beredskap och signalskydd.

Utstående åtaganden på anslaget har slutår 2031.

Bemyndigande (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.	2028 och senare
Ekonomiska åtaganden vid årets början	667 809	788 149	2 524 607	3 000 000	880 135	162 018
+ Nya ekonomiska åtaganden	547 789	2 159 455	1 941 963	-	-	-
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-427 498	-422 997	-1 466 570	-2 119 865	-718 117	-162 018
Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden år 2024	-	-	-1 466 570	-1 001 770	-36 749	-19 518
Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden (+/-)	49	-	-	-	-	-
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	788 149	2 524 607	3 000 000	880 135	162 018	-
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	3 300 000	2 600 000	3 000 000	-	-	-
Beräknad anslagsnivå	-	1 678 188	3 093 139	4 221 139	4 370 139	-

Anslag 1:1, ap.15 Internationellt civilt stöd

Anslagsposten är ny för 2024. För att effektivt kunna planera och bedriva insatser bedömer MSB att det kan behövas ett beställningsbemyndigande för anslagsposten.

Verksamhetens investeringar och lånebehov

MSB har både verksamhetsinvesteringar och samhällsinvesteringar i sin verksamhet. De tillgångar som klassificeras som samhällsinvesteringar är Rakeltillgångar samt beredskapstillgångar. De beredskapstillgångar som i dagsläget omfattas av låneramen är varningsmateriel och de finansieras via förvaltningsanslaget. Övriga beredskapstillgångar anslagsfinansieras.

Verksamhetsinvesteringar

Verksamhetsinvesteringar utgörs av investeringar i den löpande verksamheten men också kopplat till nationella förstärkningsresurser. Förstärkningsmateriel har numer sällan en entydig användning för civilt försvar utan används över hela hotskalan och redovisas därför inte som beredskapstillgång.

Utökningen av det civila försvaret medför fortsatt höga investeringsbehov och för kommande år behöver MSB:s egna beredskap stärkas. För MSB innebär det ett stort behov av investeringar i teknisk infrastruktur, fysiskt skydd och i informations- och kommunikationssystem.

Verksamhetsinvesteringar (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Immateriella verksamhetsinvesteringar					
Datasystem, rättigheter m.m.	18 044	41 280	47 350	22 000	15 000
Materiella investeringar					
Maskiner, invent, installationer m.m.	147 010	165 981	180 585	167 375	103 073
Byggnader, mark m.m.	560	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	13 196	8 200	25 330	1 600	2 000
Summa verksamhetsinvesteringar	178 809	215 461	253 265	190 975	120 073
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret	154 321	176 711	178 305	139 225	107 823
Bidrag (2 kap. 3§ Kapitalförsörjningsförordningen)	4 804	0	0	0	0
Anslag 2:4 Krisberedskap	19 685	38 750	74 960	51 750	12 250
Summa finansiering	178 809	215 461	253 265	190 975	120 073

Särskild information verksamhetsinvesteringar

Med anledning av att regeringen beslutade att utöka beredskapszonerna runt kärnkraftverken anskaffade MSB under 2023 ytterligare varningsutrustning. Största delen av anskaffningen skedde under 2023 och för 2024 planeras det ytterligare investeringar om 10 mnkr.

Cybersäkerhetskollen, som tidigare benämnts som infosäkkollen och it-säkkollen, är system som stödjer uppföljning och förbättring av systematiskt informations- och cybersäkerhetsarbete och it-säkerhetsarbete i offentlig förvaltning samt de samhällsviktiga verksamheter som omfattas av NIS-regleringen. Den nationella lägesbilden som genereras bidrar till förmågebedömningen av totalförsvaret. För ytterligare information se: [Cybersäkerhetskollen](#).

MSB:s egna beredskap behöver stärkas och det finns behov av att göra investeringar i teknik och infrastruktur för att kunna upprätthålla funktion och samband även under störda förhållanden och ytterst i krig.

Nationellt informationssystem avser system för kommunikation och distribution av data rörande Galileoprogrammet nationellt. Systemet måste kunna hantera en stor mängd EU-klassificerad information och vara godkänt för ändamålet. För mer information se: [Tillgängliggöra EU:s säkra rymdtjänster](#).

Beloppen som redovisas avseende investering i MSB:s egna beredskapsutveckling och i Nationellt informationssystem Galileo, utgår ifrån att MSB får de medel som äskats under verksamhetsavsnittet.

Verksamhetsinvesteringar (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Inomhusvarning	94 815	10 000	0	0	0
Cybersäkerhetskollen	0	14 500	5 200	5 200	1 000
Stärka MSB:s Beredskap	0	0	70 000	45 000	30 000
Nationellt informationssystem Galileo	0	0	30 000	30 000	30 000
Summa utgifter för investeringar	94 815	24 500	105 200	80 200	61 000
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret	94 815	24 500	105 200	80 200	61 000
Summa finansiering					
Varav investeringar i anläggningstillgångar					
Maskiner, invent, installationer m.m.	94 815	24 500	105 200	80 200	61 000
Summa verksamhetsinvesteringar	94 815	24 500	105 200	80 200	61 000

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

Under perioden ser MSB ett ökat lånebehov för verksamhetsinvesteringar. Som nämnts ovan har investering i varning runt kärnkraftverken ökat myndighetens lånebehov avsevärt, anskaffningen skedde huvudsakligen 2023. Utökningen av det civila försvaret och krav på robusthet innebär ett fortsatt ökat behov av investeringar de kommande åren. MSB bedömer därför att låneramen succesivt behöver ökas.

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
IB lån i Riksgäldskontoret	186 855	294 699	404 279	499 923	549 981
Nyupplåning	169 552	176 711	178 305	139 225	107 823
Amorteringar	61 708	67 131	82 661	89 167	110 807
UB lån i Riksgäldskontoret	294 699	404 279	499 923	549 981	546 997
Beslutad/föreslagen låneram	340 000	440 000	500 000	550 000	550 000
Ränteutgifter	6 835	14 329	18 084	18 898	19 746
Finansiering av räntor och avskrivningar					
Anslag 2:6 och övriga avgiftsintäkter	68 543	81 460	100 745	108 065	130 553

Samhällsinvesteringar

De tillgångar i MSB:s verksamhet som klassificeras som samhällsinvesteringar är Rakel och beredskapstillgångar där Rakelverksamheten står för merparten av investeringarna. De mest betydande beredskapstillgångarna sett till ekonomisk omfattning är utomhusvarning samt investeringar som görs i länsstyrelsernas ledningsplatser.

För 2023 har investeringarna ökat i nuvarande Rakel-system till följd av avsaknad kring beslut om genomförande av Rakel Generation 2. Avsaknad av beslut har medfört omfattande reinvesteringar i befintliga system och detta förväntas fortgå även under 2024.

Samhällsinvesteringar (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Anskaffning och utveckling av nya investeringar					
Rakel inkl. Rakel steg 1 generation 2	228 568	467 000	150 000	145 000	100 000
Summa utgifter för anskaffning och utveckling					
Varav investeringar i AT					
Maskiner, inventarier och installationer	228 568	467 000	150 000	145 000	100 000
Summa varav investeringar i AT	228 568	467 000	150 000	145 000	100 000

Samhällsinvesteringar (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Finansiering					
Anslag 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvär					
Anslag 2:9 Rakel Generation 2					
Låneram för samhällsinvesteringar	225 492	300 000	150 000	145 000	100 000
Övrig finansiering (balanserat överskott nuvarande Rakelverksamhet)	3 076	167 000	0	0	0
Summa finansiering av anskaffning och utveckling	228 568	467 000	150 000	145 000	100 000
Vidmakthållande av befintliga investeringar					
Beredskapstillgångar	44 348	64 100	135 700	117 800	72 800
Summa utgifter för vidmakthållande	44 348	64 100	135 700	117 800	72 800
Varav investeringar i anläggningstillgångar					
Beredskapstillgångar	44 348	64 100	135 700	117 800	72 800
Summa varav investeringar i AT	44 348	64 100	135 700	117 800	72 800
Finansiering					
Anslag 2:4 ap 5 Krisberedskap och totalförsvär	34 251	53 100	65 700	47 800	2 800
Låneram för samhällsinvesteringar	10 097	11 000	70 000	70 000	70 000
Summa finansiering av vidmakthållande	44 348	64 100	135 700	117 800	72 800
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	272 916	531 100	285 700	262 800	172 800
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	272 916	531 100	285 700	262 800	172 800

Låneram och räntor för samhällsinvesteringar

Det är främst infrastrukturen kopplat till Rakelverksamheten som genererar behov av lån till samhällsinvesteringar. Då beslut om utveckling av Rakel dröjer och stora delar av anläggningarna avseende kommunikation baserat på lte-teknik som ger ökad datakapacitet, snart uppnått den ekonomiska livslängden, innebär det att stora reinvesteringar i det befintliga systemet kommer behöva göras.

Fortsatt avsaknad av beslut om genomförande av Rakel G2 innebär att MSB under 2025 behöver påbörja livscykelhanteringen av dagens Rakel i sin helhet. Beräkningar och kostnader för detta har redovisats i regeringsuppdrag, *Redovisning av uppdrag att analysera alternativa förslag rörande Rakel Generation 2*²⁵

Beroende på vilket beslut som fattas behöver MSB återkomma kring ytterligare behov avseende låneram och räntor. För Rakel G2 finns även redovisade beräkningar i lämnad bilaga till MSB:s budgetunderlag 2024–2026.

Rakel G2 samt total livscykelhantering ingår inte i beräknade belopp avseende låneram och räntor.

Av beredskapstillgångarna är det endast utomhusvarning som föranleder behov av låneram. Övriga beredskapstillgångar finansieras direkt med anslag.

Låneram och räntor för samhällsinvesteringar (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
IB lån i Riksgäldskontoret	1 186 000	1 194 000	1 293 000	1 286 000	1 298 000
Nyupplåning	247 000	338 000	220 000	215 000	170 000
Amortering	239 000	239 000	227 000	203 000	185 000
UB lån i Riksgäldskontoret	1 194 000	1 293 000	1 286 000	1 298 000	1 283 000
Beslutad/föreslagen låneram	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000
Beräknad ränteutgift	42 000	51 000	52 000	47 000	47 000
Finansiering av räntor och avskrivningar					
Anslag 2:6 MSB:s förvaltningsanslag	21 000	22 000	18 000	29 000	37 000
Avgiftsintäkter Rakel	260 000	268 000	261 000	221 000	195 000

25. MSB 2023-17348, FÖ 2023/01958.

Avgiftsbelagd verksamhet

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras

Nedan redovisas prognosen för den samlade avgiftsfinansierade verksamheten där avgiftsinkomsterna disponeras följt av prognoskommentar för respektive verksamhet.

Avgiftsbelagd verksamhet (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Offentligrättslig verksamhet					
Intyg förare					
Intäkter	8 935	7 400	8 000	8 000	8 000
Kostnader	-7 291	-7 500	-8 400	-8 400	-8 000
Resultat	1 644	-100	-400	-400	0
Akkumulerat	2 131	2 031	1 631	1 231	1 231
Uppdragsverksamhet bestämt ekonomiskt mål					
Tekniska system					
Intäkter	22 298	33 000	42 000	47 000	47 600
Kostnader	-26 939	-41 020	-44 456	-48 209	-47 410
Resultat	-4 641	-8 020	-2 456	-1 209	190
Akkumulerat	-16 785	-24 805	-27 261	-28 470	-28 281
Tjänsteexport					
Intäkter	3 792	3 000	3 000	3 000	3 000
Kostnader	-3 811	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Resultat	-19	0	0	0	0
Akkumulerat	283	283	283	283	283
Internationella insatser					
Intäkter	159 232	177 000	190 000	200 000	210 000
Kostnader	-159 231	-177 000	-190 000	-200 000	-210 000
Resultat	1	0	0	0	0
Akkumulerat*	69	69	69	69	69
Rakel					
Intäkter	688 166	690 000	720 000	750 000	780 000
Kostnader	-714 102	-810 020	-832 317	-813 519	-789 359
Resultat	-25 937	-120 020	-112 317	-63 519	-9 359
Akkumulerat*	400 746	113 726	1 409	-62 111	-71 470

Avgiftsbelagd verksamhet (tkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Uppdragsutbildning kost och logi m.m.					
Intäkter	44 670	39 900	45 000	45 000	45 000
Kostnader	-42 879	-40 900	-46 500	-46 500	-46 500
Resultat	1 791	-1 000	-1 500	-1 500	-1 500
Ackumulerat	7 223	6 223	4 723	3 223	1 723
Summa					
Intäkter	927 093	950 300	1 008 000	1 053 000	1 093 600
Kostnader	-954 253	-1 079 440	-1 124 673	-1 119 628	-1 104 269
Resultat	-27 161	-129 140	-116 673	-66 628	-10 669
Ackumulerat	393 667	97 527	-19 146	-85 775	-96 444
Övrig verksamhet obestämt ekonomiskt mål					
Tjänsteexport uppdrag åt EU					
Intäkter	9 781	1 000	-	-	-
Uppdragsutbildning utförare Försvärshögskolan					
Intäkter	10 288	8 000	12 000	12 000	12 000
Summa intäkter	20 069	9 000	12 000	12 000	12 000

*Differens ackumulerat resultat avser finansiering av Raket G2 Steg 1 i enlighet med villkor i Regleringsbrev. För 2023 avser detta 3 076 tkr.

Intyg förare

Verksamheten planerar att nyttja det ackumulerade överskottet till digitalisering och utveckling kopplat till examination av säkerhetsrådgivare samt Trafikverkets ökade avgifter för examination.

Tekniska system

Inom ramen för mandatet att utveckla och förvalta tekniska system mot avgift tillhandahåller MSB SGSI²⁶. SGSI är ett intranät, skilt från internet, för säker och krypterad kommunikation mellan myndigheter i Sverige och i Europa.

Den faktiska tillväxttakten har under 2023 varit lägre än förväntat vilket medfört att det ackumulerade underskottet som skapades utifrån försenad driftsättning av SGSI 2.0 under 2022, har ökats ytterligare. Behovet av säkra och robusta kommunikationer bedöms dock öka utifrån omvärldssituationen och förväntad tillväxttakt ligger därför kvar på samma nivå som tidigare.

Under 2024 kommer ett flertal åtgärder vidtas i verksamheten för att komma i balans och under 2024 planeras en ökning av avgiftsnivån. MSB ser det också

26. Swedish Government Secure Intranet.

som en nödvändig åtgärd att få finansiera nuvarande underskott med anslag och kommer i samband med budgetunderlaget 2025–2027 att inkomma en hemställan om detta.

Tjänsteexport

Verksamheten avser utbildningsuppdrag riktat främst mot nederländsk och dansk räddningstjänst.

Internationella insatser

Omsättningen för internationella insatser är beroende av vad som händer i omvärlden och påverkas av vilka kris- och katastrofsituationer som uppstår och i vilken mån MSB tillfrågas om att lämna internationellt stöd. Prognos för kommande år utgår ifrån påverkan av politiska beslut och minskade resurser för utvecklingsbistånd. Nuvarande avtal med Sida gäller till 2026.

Rakel

Rakel är en avgiftsfinansierad verksamhet. Undantag är en mindre finansiering från anslag 2:4 Krisberedskap för att subventionera kommunernas användning. Subventionen om 27 mnkr antas fortlöpa under hela prognosperioden. MSB lyfter i Förstärkt Rakelsubvention behov av utökad subvention från 27 mnkr till 45 mnkr.

Regeringen beslutar om avgifterna för de statliga myndigheterna och prognosen bygger på en prolongering av nuvarande nivå. Statliga myndigheters avgifter bör justeras för att överensstämma med antalet abonnemang respektive myndighet använder från år 2025. Avgiften för statliga myndigheter bör följa MSB:s prislista för Rakel²⁷ för att säkerställa att respektive användare betalar för sin användning av Rakel.

För regioner, kommuner och övriga aktörer har intäkterna prognostiserats utifrån fakturering för år 2023. På grund av förändrat omvärldsläge, räntekostnader och hotbild i samhället som sammantaget innebär ökade kostnader kommer MSB under 2024 initiera arbete med avgiftsjusteringar för Rakel från 2025 och framåt.

27. Dnr MSB 2022-13364.

Rakelverksamheten (mnkr)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräkn.	2026 Beräkn.	2027 Beräkn.
Intäkter					
Statliga myndigheter*	489	496	517	538	560
Kommuner	85	83	87	90	94
Regioner	86	83	87	90	94
Övriga kunder och övriga intäkter	36	36	38	39	41
Summa intäkter	696	699	729	759	789
Summa kostnader					
Anslag för kompensation för sänkt avgift för kommuner (samverkanstillägg)	27	27	27	27	27
Årets resultat	-26	-120	-112	-64	-9
Ingående balanserat resultat	430	401	114	2	-62
Utgift investering och etablering G2 steg 1	3	167	-	-	-
Ackumulerat resultat**	401	114	2	-62	-71

*) I intäkterna ingår även MSB:s egna avgifter som användare av Rakel

**) I det ackumulerade resultatet avräknas utgifter för etablering av Rakel G2 steg 1. Enligt regleringsbrevet finansieras etableringen med ackumulerade överskott från Rakel.

Uppdragsutbildning kost och logi m.m.

För kommande år kommer anpassningar att behöva göras i lokaler kopplat till kost och logi dels till följd av nya uppdrag avseende civilplikts- utbildningar. Det ackumulerade överskottet i verksamheten kommer att användas för detta ändamål.

Tjänsteexport uppdrag åt EU

MSB avvecklar engagemanget mot utbildningar till Europas civilskydds- mekanism. Det finns inga nya inplanerade ansökningar eller uppdrag.

Uppdragsutbildning utförare Försvarshögskolan

Utbildning som Försvarshögskolan har genomfört på uppdrag av MSB har blivit fler och avgifterna har höjts.

Sammanlagt överskott i avgiftsfinansierad verksamhet.

Det ackumulerade resultatet vid utgången av 2023 uppgår till 42 procent av intäkterna (omsättningen). I enlighet med regleringsbrevet får MSB balansera det ackumulerade överskottet i Rakelverksamheten i ny räkning.

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras

Med anledning av oljeutsläppet utanför Blekinges kust hösten 2023, då passagerarfartyget Marco Polo gick på grund, kommer MSB att ha ett ersättnings- anspråk på fartygets ägare. Den ersättning som MSB erhåller kommer betalas in på inkomstitel. Tidpunkt och belopp är dock inte fastställt än.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap